Правна и пореска регулатива у ГРАЂЕВИНАРСТВУ

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Двоброј 34–35 ● јул/август 2015. ● www.legeartis.rs

Сурогат материнство: ДА или НЕ

ШТА ТО МУЧИ...

- ...УЧЕСНИКЕ У ПРОЈЕКТИМА ЈПП-А
- ...ЖРТВЕ ЗЛОСТАВЉАЊА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И УЗБУЊИВАЧЕ НА РАДУ

И ЈОШ...

- РИЗИЦИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА
- ХЕМИЈСКА КАСТРАЦИЈА: ЗА И ПРОТИВ
- СУСЕДСКА ПРАВА У СУДСКОЈ ПРАКСИ
- УРЕДБА О ВИШЕГОДИШЊЕМ УГОВАРАЊУ

Финансијске институције
Пасивни банкарски послови

Радни односи
Мере и акције за спречавање злоупотребе боловања

Судски поступци
Последње измене стечајног законодавства

Јавне набавке
Коруптивни изазови у јавним набавкама

ИНГ-ПРО

PROPISI.NET

ELEKTRONSKO PRAVNO IZDANJE

S NAMA NEMA LUTANJA

Izdanja i aktuelnosti firme **Ing-Pro** možete pratiti i putem aplikacije za mobilne telefone i tablete koji rade na Android i Apple operativnim sistemima.

Dovoljno je samo da ih preuzmete sa **Google play** i **App Store**.

ING-PRO PROPISI

Available on the App Store

ANDROID APP ON Google play

Бојана Станковић, судијски помоћник у кривичном одељењу Вишег суда у Београду

Извршење мере хемијске кастрације мора се поверити медицинским установама, а сâм начин извршења требало би предвидети законом који уређује област извршења кривичних санкција и ванзаводских мера.

Милија Лазаревић, стручњак за јавно-приватно партнерство

Опредељење државе да одустане од монополистичког положаја у делатностима које су традиционално у надлежности јавне власти отвара простор за веће ангажовање приватног сектора.

Гордана Ајншпилер-Поповић, судија Врховног касационог суда

Циљ измена Закона о стечају, уведених Законом о изменама и допунама, био је да реши до сада уочене проблеме у пракси спровођења стечаја.

Весна Николић, адвокат, експерт Делегације ЕК у Србији за област дискриминације

Уколико запослени трпи негативан притисак и од својих колега, упућују му се увредљиви коментари и наилази на игнорисање окружење, он је тиме изложен и додатном злостављању.

Филип Ковачевић, руководилац у пореско-правном одељењу консултантске куће *Deloitte* д.о.о.

Уколико је договорено задржавање одређеног износа накнаде на име гаранције за добро извршене радове, предметни износ, такође, улази у основицу за обрачун ПДВ-а, без обзира на то што ће исти бити наплаћен у неком каснијем тренутку.

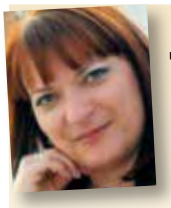
мр Жељко Албанезе, саветник за економска питања

Послодавцима треба скренути пажњу да буду опрезни са злоупотребом боловања као отказним разлогом, будући да су запослени врло често спремни да правду потраже пред судом.

Борислав Ињац, виши царински инспектор

Често се у пракси дешава да царински органи инсистирају и на прилагању писаних уговора како са иностраним продавцем тако и са инокупцем.

др Хајрија Мујовић-Зорнић, научни саветник Института друштвених наука у Београду

Без обзира на то што постоје различити погледи на сурогат материнство, сигурно је да ће оно бити тражено све док постоје парови који не могу да имају децу.

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ ПРАВНИ АКТИ

Порески календар

10. MAJ

- Обавештење о закљученим ...им уговорима о извођењу естрадних програма забавне и народне ...дне музике и других забавних програма – на Обрасцу ОЗУ
- Обавеза послодавца да По... Пореској управи достави извештај о запошљавања особа са инвалидитетом у складу извршењу обавезе запо... расцу ИОСИ са законом – на Обра...
- ...пореске пријаве и плаћање ПДВ-а за претходни месец ...не пореског дужника из члана 10. Закона о ПДВ-у
- Подношење обрачуна пореза на премије неживотних осигурања за претходни месец
- Плаћање пореза на премије неживотног осигурања за претходни месец
- Месечни извештај о пословању отвореног, односно затвореног инвестиционог фонда, за претходни месец
- Месечни извештај о пословању друштва за управљање за претходни месец – на прописаном обрасцу
- Месечни извештај о улагању у дужничке хартије од вредности – издаваоци резиденти и нерезиденти – на Обрасцу ХОВ

15. MAJ

- Обвезник годишњег пореза на доходак грађана дужан је да за остварени доходак у години за коју се врши утврђивање пореза поднесе пореску пријаву са тачним подацима надлежном пореском органу – на обрасцу ППДГ-5
- Утврђивање обавезе доприноса за пољопривреднике врши Пореска управа решењем. Доприноси из члана 58а овог закона плаћају се у року од 45 дана од дана почетка тромесечја
- Обвезник плаћања накнада по Уредби о производима који пос... употребе постају посебни токови отпада дужан је да плати з... наведено тромесечје

КАЛЕНДАРИ...
- **ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА**
- **ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА**
- **ДОГАЂАЈА**

...подаци од зна...а за рад ...пословних суб...та

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО...	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.		3.
Регрес за коришћење ...одишњег одмора	Исплата по ов...ној обавезна, у ви...уговором општим ак... о раду ко... тач. 6)... (члан 118.	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отп... одласк...	...у, исплаћује ...м 2 просечне ...рбији према ...м податку републичког ор... ...ежног за статистику (**59.14...18.282**)	Не опорезује се до износа двоструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**59.141 × 2 = 118.282** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до **18.060** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн... јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно ...по висине стварних ...шкова превоза, а ...ише до **3.612** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	...се све пореске ...ао на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопо... до **2.168** ди... по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до износа

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

МИЛОШ КУЗМАН
адвокат
...ansije.platni.promet@legeartis.rs

ова одредба у пракси је већ био познат и примењивао се на горе прописан начин. Будући да није био изричито прописан, у пракси је долазило до дилема у третирању саосигурања ризика изнад самопридржаја. **Из практичних разлога потпуније заштите ...раника сада се овако ...нашла и у... одредба** Када го... ...м тексту. ...рању изнад ...осигу- Закон генерал... ...ја, ходни закон, заступ... да се друштво за ос... реосигурава изнад самопридр... жаја. **Изузетак** који пропис... Закон односи се на могућ... преноса целокупног р... осигурања имовине ... гу- ментарних нео... ...мена, на

ОСИГУРАЊЕ КОД СТРАНИХ ДРУШТАВА ЗА ОСИГ...

Када је реч о досадашњој могућности осигурања и реосиг... физика домаћих правних и физичких лица код страних друштава за осигурање, Влад... носу на раније закон прописала Уредбу о одређивању имовине и лица која се могу... ати код страног друштва за осигурање („Сл. гласник РС", бр. 47/06 и 111/09, у даљем т... редба).

Уредбом је прописано да се код страног друштва за ...ање могу осигурати и/или реосигурати:

- **инвестициони радови у иностранству које изводе до... ...вредна друштва, као и опрема за извођење тих радова – ако је то предвиђено уго... ...звођењу тих радова, односно прописима земље у којој се радови изводе;**
- **иностране кредити, ради осигурања враћања тих ... – ако је то, на захтев даваоца кредита, предвиђено уговором;**
- **бродови у изградњи или ремонту – ако је то изр... едвиђено уговором са страним купцем, односно наручиоцем;**
- **роба која се извози из Републике Србије, односно ...Републику Србију – ако се превоз те робе не врши на ризик домаћег правног или фи... ца;**
- **као и ризици у вези с поморском пловидбом, ...алним ваздухопловством, лансирањем у свемир и теретом (укључујући и сателит... осигурање покрива, све или појединачно: робу у превозу, превозно средство и о... ст која по том основу проистиче, те робу у међународном транзиту (превозу).**

Уредба прописује и да се код страних друштава за осигурање могу осигурати и/или реосигурати имовина и запослени домаћих привредних друштава у власништву домаћих лица или у заједничком власништву са страним лицима, основаних за обављање делатности у иностранству – ако то прописи стране земље захтевају, односно ако је то актом о оснивању тих друштава изричито предвиђено.

Могућност осигурања и/или реосигурања код страног осигуравача предвиђена је Уредбом

ПРИМЕР:

Уговор о јавној набавци *out source* и... ...не услуге:
1) јавног предузећа за сопствене пот...
2) ауторских студија стручних извест... ...ња које појединачни аутори дају свом
3) на основу овлашћења за заступа... ...ца, закључује уговор о јавној набавци с струковном удружењу, које, у својст...
Наручиоцем, како следи:

...ОР

1. _____ (у даљем те... ...илац) које заступа _____, с једне стране

и

2. Удружења _____ (у даљем тексту: ...) које заступа _____, с друге стране.

Члан 1.

Уговорне стране сагласно констатују:
– да је Наручилац спровео отворени поступак јавне набавке, сагласно члану 32. Закона о јавним набавкама, за јавну набавку услуга, број _____/_____/ (*ознака организационе целине за чију потребу се расписује набавка*);
– да је позив за подношење понуда у вези с предметном јавном набавком објављен ...порталу јавних набавки дана _____. године;

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2406-1085

Година III, број 34–35
ЈУЛ/АВГУСТ 2015.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
др Љиљана Рудић-Димић
др Хајрија Мујовић-Зорнић
мр Жељко Албанезе
Александар Марковић
Алжбета Марко
Бојана Станковић
Борислав Ињац
Весна Николић
Весна Филиповић
Гордана Ајншпилер-Поповић
Драгана Марчетић
Драгана Станковић-Николић
Јована Неранџић
Милија Лазаревић
Филип Ковачевић

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Као и у сваком летњем двоброју до сада, на повећаном броју страна, настојали смо да понудимо избор актуелних тема из најразличитијих сфера пословања привредних субјеката, државних органа и свих оних који на било који начин имају потребу за правно-економском регулативом.

У домену судских поступака, у овом издању осврнућемо се на измене стечајног законодавства, али и на бројне различите примере судских спорова када је реч о суседским правима.

Грађевинској делатности овога пута посвећујемо два текста – један у домену уговорног права, а други у погледу пореске регулативе.

Јавне набавке увек побуђују велико интересовање наших читалаца, па смо ауторски чланак у овом броју посветили уоченим коруптивним изазовима у овој области пословања, што отвара простор за измене законских прописа који регулишу ову материју.

Текстови у формату *Шта то мучи...* у овом летњем издању нуде одговоре на уобичајене недоумице које се јављају у погледу заштите жртава злостављања, дискриминације и узбуњивача на раду, али решавају и најчешће нејасноће из сфере јавно-приватног партнерства.

Текстова је превише да бисмо на сваки од њих посебно скренули пажњу, ипак, треба рећи да осим што увек има за циљ да вас информише о актуелној правној регулативи, наш часопис од самог почетка настоји и да употпуни знања своје читалачке публике и подстакне конструктивну полемику. У том смислу посебно указујемо на два ауторска чланка: један о увођењу института сурогат материнства, а други – о могућности увођења хемијске кастрације, у правни систем Србије.

Током лета додатне текстове очекујте и на сајту нашег часописа http://www.legeartis.rs/.

Увек уз вас,
LEGEARTIS!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

У овом броју...

ДРЖАВА И ДРУШТВО

8 Прилог дискусији о увођењу института сурогат материнства у правни систем Србије

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

16 Ризици предузетништва

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

24 Хемијска кастрација за учиниоце најтежих кривичних дела против полне слободе

32 Последње измене стечајног законодавства

41 Суседска права у судској пракси

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

56 *Шта то мучи...* учеснике у пројектима ЈПП-а?

65 FIDIC уговори као највиши стандарди у грађевинарству

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

74 Примена прописа о порезу на додату вредност у грађевинској делатности

БУЏЕТИ И ЈАВНЕ НАБАВКЕ

86 Коруптивни изазови у јавним набавкама

92 Осврт на Уредбу о критеријумима за утврђивање природе расхода и условима и начину прибављања сагласности за закључивање одређених уговора који, због природе расхода, захтевају плаћање у више година

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

100 *Шта то мучи...* жртве злостављања, дискриминације и узбуњиваче на раду?

107 Мере и акције за контролу и спречавање злоупотребе боловања

ЦАРИНЕ

116 Реекспорт

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

124 Пасивни банкарски послови

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

132 Имате питање? Имамо одговор!

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

134 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни правни акти

138 Решење о отказу уговора о раду пре истека пробног рада

140 Образац представке Европском суду за људска права

РУБРИКЕ

3 Међу ауторима у овом броју...

4 Из прве руке

5 Уводна реч

82 Порески календар

123 Календар важења правних аката

Прилог дискусији о увођењу института сурогат материнства у правни систем Србије

Увођење института сурогат материнства у право Србије значило би уважавање основних права пацијената на лечење неплодности и права на аутономну одлуку у погледу репродуктивног избора

По свом појмовном одређењу, сурогат материнство представља случај рађања за другог. У питању је комплексан правни институт грађанског права, како по свом облику тако и по правним последицама. Постоји онда када једна жена пристаје да изнесе трудноћу за другу жену, с намером да дете по порођају преда тој жени, односно пару који је „наручио" трудноћу.

Први случај сурогат материнства догодио се 1980. године у Луизвилу, држава Кентаки, у САД. Жена је носила и родила дете зачето артифицијелном инсеминацијом, семеном мужа неплодне жене и предала га брачном пару испуњавајући тиме своју обавезу.

Правни значај и контекст

Сурогат материнство може се сагледати из угла више правних дисциплина, где су, свакако, најзначајније уставно право, породично право, као и медицинско право о питањима лечења неплодности, која у данашње време све више добијају на актуелности.

Из свог угла, **уставно право** успоставља правни оквир области људске репродукције који улази у домен репродуктивног здравља и низа права из личних и статусних односа, као што су породични, партнерски и сроднички односи. Устав Србије предвиђа да свако има право да слободно одлучује о рађању деце (члан 63. Устава Србије, „Сл. гласник РС", бр. 98/06). То је начело које је први пут уведено у уставни текст доношењем Устава СФРЈ из 1974. године и њиме се гарантује слобода у репродуктивним слободама и правима: да ли ће се и када родити дете, колико често и у ком размаку између рађања више деце. Један део тих слобода је право у случајевима неплодности или смањене плодности које је најчешће директно условљено напретком медицине, односно метода које она омогућава.

Породично право у делу своје легислативне материје уређује, пре свега, питања рађања, материнства и положаја мајке и детета. Жена слободно одлучује о рађању, а мајка и дете уживају посебну заштиту државе (члан 5. Породичног закона Србије, „Сл. гласник РС", бр. 18/05, 72/11 – др. закон и 6/15). Мајка детета јесте жена која га је родила (члан 42). Ако жена која је родила није уписана у матичну књигу рођених, њено материнство може бити утврђено судском одлуком (члан 43). Материнство жене која је уписана у матичну књигу рођених као мајка може бити оспорено (члан 44). Мајка детета зачетог уз биомедицинску помоћ јесте жена која га је родила, а ако је дете зачето дарованом јајном ћелијом, материнство жене која је даровала јајну ћелију не може се утврђивати (члан 57).

Медицинско право има битан уплив у целокупну правну материју о којој је реч, будући да полази од тога да аспект репродуктивних права прати заштита репродуктивног здравља и рад гинеколошких служби у здравственој заштити. Разлози увођења института сурогат материнства налазе се управо у сфери женског здравља, а само практиковање метода сурогације, такође, није могуће ван медицинских служби. Код свих питања и односа у

Процедуре сурогат материнства обављене у иностранству су скупе, а прате их и додатни правни поступци.

рађања за другог примењују одговарајуће одредбе закона о лечењу неплодности биомедицински потпомогнутим оплођењем. Ако се прихвати институт сурогат материнства у праву Србије онда би забрањујуће и казнене одредбе овог закона биле стављене ван снаге.

Уместо закључка

Без обзира на то што постоје различити погледи на сурогат материнство, сигурно је да ће оно бити тражено све док постоје парови који не могу да имају децу и стога је целисходно да се законодавство уреди на начин који би боље регулисао ово подручје.

Решење треба тражити, најпре, са становишта здравственог законодавства, јер је то иницијално место где проблем у медицинском и правном смислу настаје, а вођен је разлогом заштите репродуктивног здравља сваког појединца. Увођење института сурогат материнства у право Србије значило би уважавање основних права пацијената на лечење неплодности и права на аутономну одлуку у погледу репродуктивног избора. Недопустиво је да се ти пацијенти, жене и њихови партнери, доводе у неповољнији положај у односу на заштиту која се даје у другим гранама медицине, као што је, на пример, трансплантациона медицина, где су, такође, могући случајеви злоупотребе и комерцијализације органа, али то није разлог да се не допусти пресађивање органа, и где исто постоји етичка, правна и психолошка подршка државе. Аналогију на овом месту треба тражити и у погледу улоге Управе за биомедицину при Министарству здравља Републике Србије која је национално тело с надлежностима у тој области.

Треба подржати напоре Преднацрта Грађанског законика да се овај институт детаљно уреди, с напоменом да га треба више поједноставити и обликовати кроз управну процедуру, а не кроз уговорни однос који претежно наглашава приватну породичноправну сферу ових односа и тиме отвара и веће опасности злоупотребе. Уједно, то је и сугестија која долази из лекарских кругова у смислу тражења једноставнијих правних решења која ће бити одговор институција и здравственог система на исказане легитимне потребе заштите репродуктивног здравља неплодних парова и гинеколошки прикраћених жена.

Будући да Србија нема у тој мери развијен правни систем, нити завидан степен правне културе, упутно је и да границе допуштености сурогат материнства буду томе примерене. Треба допустити само потпуну и сродничку сурогацију, где ће услове ценити ванпарнични суд на предлог Управе за биомедицину која даје дозволу и на основу које се у матичне књиге као мајка не уписује сурогат мајка, већ жена – намеравана мајка, на коју гласи дозвола за обављање поступка лечења неплодности путем сурогат материнства.

Допуштено би било само неплаћено сурогат материнство, а у погледу личности сурогат мајке, уместо старосне границе, могао би се увести услов да она већ има своје дете и такође, као обавезно, поступак њеног пролажења кроз репродуктивно саветовалиште пре него што потпише изјаву да буде сурогат мајка, а све уз поштовање начела пристанка информисаног пацијента (*informed consent*), који иначе важи и за друге сличне медицинске процедуре.

Сва спорна питања која се тичу односа страна у сурогацији и најбољег интереса детета могу бити разрешена применом општих породичноправних института и у том смислу не морају се доносити посебне одредбе.

Ризици предузетништва

Подаци говоре да тек сваки 26. млади човек у нашој земљи размишља о предузетништву, те да смо према Индексу просперитета када је реч предузетништву, као земља, на 77. месту. Наведени подаци, баш као и чињеница да је „сан" готово сваког младог човека рад у јавном сектору, јасно поручују да предузетништво, као начин обезбеђивања прихода, није атрактивно међу грађанима Републике Србије. Могу ли се утврдити субјективни и објективни узроци за ову, можемо слободно рећи, негативну појаву?

Према правној дефиницији (члан 83. ст. 1. Закона о привредним друштвима), предузетник је пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је, као такво, регистровано у складу са законом о регистрацији.

Као својеврсна форма личног, индивидуалног рада, предузетник се разликује од запосленог код послодавца. Запослени делује по упутствима и налозима свога послодавца, док код предузетника ове субординације нема. Разлика је и у одговорности. Предузетник одговара за све обавезе настале у вези са обављањем своје делатности целокупном својом имовином и у ту имовину улази и имовина која се стиче у вези са обављањем делатности (члан 85. ст. 1. Закона о привредним друштвима). Запослени, условно речено, одговара за своју „делатност", обавезе (вршење радних обавеза) – радноправно, дисциплински.

Ко је у ствари предузетник? Предузетник је лице које ресурсима којима располаже (локал, машина за производњу, унајмљивање радника) у одговарајућој правној форми организовања предузетништва (у форми предузетничке радње, о.д., к.д., д.о.о. или а.д.) покреће посао како би, на конкурентан начин, тржишту испоручио робу или услугу и тако задовољио потребу купаца, при чему лично сноси ризик неуспешности посла.

Може се видети да се економски (суштински) појам предузетника разликује од оног правног. **Према правном поимању предузетника, предузетништво се обавља само у облику предузетничке радње**, а економски посматрано, оно обухвата и друге правне форме.

Суштина предузетништва јесте **поседовање својеврсних личних способности**: **иновативност** (уочава нове потребе купаца које треба задовољити, начин на који се постојеће потребе купаца могу другачије задовољити, као и чињеницу да постојеће потребе нису у целости задовољене), **поседовање информација** које други учесници на тржишту не поседују (тзв. асиметрија информација), **спремност да се прихвате прорачунати ризици**, самопоуздање, толеранција на неуспех, толеранција на нејасноће (емотивна реакција на нејасне, недефинисане или неструктуриране ситуације и неизвесности).

Поседујући ове личне особине, предузетник се разликује од запослених, а посебно оних у некадашњем друштвеном сектору, који немају овакав емотивно-ментални склоп предузетника.

Оквирно, предузетници се **могу поделити у две групе**: на предузетнике занатлије и предузетнике могућности (Предузетништво и управљање малим предузећима, др Благоје Пауновић, ЦИД, 2014).

Основна карактеристика **предузетника занатлије** јесте ускостручно знање и обука који не обезбеђују истински нове производе и услуге. Превасходно су оријентисани на

У економској теорији присутан је синдром тзв. предузетничке грешке, где се поједини субјекти који „не преживе" прву годину у једној делатности, преусмере на другу и у њој успевају.

предузетништва буде предмет регулације Међународне организације рада. Препоруком број 189 о отварању нових радних места у малим и средњим предузећима јасно се означава **шта се сматра повољним окружењем за мала и средња предузећа тј. за предузетништво**:

1) **одговарајуће правне мере** – право власништва, нарочито интелектуално власништво, уговори, здрава конкуренција, као и адекватно друштвено и радно законодавство – социјална стабилност;

2) унапређење предузетништва – избегавање политичких и правних мера које обесхрабрују оне који желе да постану предузетници (у том смислу, похвална је брза регистрација привредних субјеката с јасним инструкцијама, али остају и други проблеми: проблем хоризонталне усаглашености прописа, преплитање надлежности инспекција која треба да има превасходно превентивни карактер и др.);

3) праведан порески систем (како се истиче у пореском праву, легитимност пореза јесте једна од битних ставки како се може смањити пореска утаја, али порески систем претходно мора бити праведан);

4) монетарни систем – инфлација, стопа камате (отуда идеја о увођењу домаће банке за подстицај предузетништва, а имајући у виду ситуацију са Фондом за развој), курс стране валуте.

Препорука је свеобухватна и садржи велики број мера које су врло применљиве и у нашој земљи, због чега ћемо неке и издвојити: развијање позитивног става према ризичном и пропалом послу, препознавање њиховог значаја као доброг искуства, проучавање грешака, охрабрење процеса доживотног учења.

У самој Препоруци се предлаже: помоћ пре и после отварања посла, као и помоћ за развој, услуге информисања, а нарочито о владиној политици, консултантске и истраживачке обуке (услуге), правно-рачуноводствене и финансијске услуге, истраживање тржишта и маркетиншка помоћ. Нарочито треба смањити административне процедуре, трошкове трансакција и, додали бисмо, смањити тзв. асиметрију информација.

Уместо закључка

Евидентно је да је предузетништво сложен друштвени феномен, за који је потребан мултидисциплинарни приступ, односно интегрисани приступ више научних дисциплина, односно закона. Законодавац који не уважава природне законитости овог друштвеног феномена, чини се да је „осуђен" на неуспех. У том смислу, поменимо само да је Нацрт Закона о социјалном предузетништву у процедури већ две године.

Сматрамо да су за успех предузетништва кључни тзв. рани ризици предузетништва, а на такав закључак упућује и чињеница да су европски инвеститори после две године рада предузетника спремни да „уђу" у власништво привредног друштва на домаћем тржишту.

Према научним истраживањима, ризици „раног предузетништва" могу се интегрисаним приступом смањити чак и до 80%. С тим у вези упућујемо на пројекат „Ризици раног предузетништва" који се може пронаћи на сајту http://www.nlpagency.com/preduzetnistvo/ и који „негује", управо, овај интегрисани приступ ризицима предузетништва.

ПОЧЕТАК | О НАМА | КОНТАКТ | ИМПРЕСУМ | ПРЕТПЛАТА

Претрага појмова | Тражи

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ПРАВНО-ЕКОНОМСКЕ ОБЛАСТИ | РУБРИКЕ | АУТОРИ

ТОП 10 НАЈЧИТАНИЈИХ

Кривично дело угрожавања сигурности из члана 138. ст. 1. и 2. Кривичног законика у...

5 Правни и порески аспекти ликвидације 412

6 Најновије измене у пореском третману адвоката 392

7 Пра... јем... пос...

Корисничко име | Лозинка | Приступи

Немате налог? Региструјте се

Најновији текстови у часопису

Рад Буџетске инспекције са освртом на најчешће неправилности које она уочава у раду буџетских корисника

Контрола трошења јавних средстава једна је од изузетно важних активности у систему управљања јавним финансијама којом треба да се обезбеди ефикасан надзор над употребом и сврсисходним коришћењем јавних средстава. Административни вид контроле, коју спроводи Буџетска инспекција, један је од начина спровођења овог надзора, о коме говоримо у овом тексту, указујући на најчешће неправилности које инспекција [...]

јавне набавке | апропријације | буџет | Буџетска инспекција | буџетски корисници | закључак | извршење буџета | изузеци | контрола | надзор | налог за контролу | наручбодавац | незаконитости | неправилности | прекршај | прекршајни поступак | рачунополагач | рокови

29 Чланак објављен: 01/06/2015 | Аутор чланка: Зорица Ловрић

Мешовито (мезанин) финансирање

Мезанин финансирање је у овом тренутку слабо заступљено у Републици Србији, што је последица нормативне неусаглашености релевантних закона са савременим пословним тенденцијама и све чешћом потребом привредних друштава да брзо и једноставно дођу до капитала. У циљу одговарајуће припреме за будуће мезанин инвестиције, потребно је да се учесници на тржишту, а нарочито мала и средња [...]

ЈПП | банке | докапитализација | инвестициони фондови | капитал | контрола | кредит | мезанин финансирање | оснивачки капитал | порески третман | приватизација | привредна друштва | рачуноводство | специфичности | средства обезбеђења | стечај | фондови

12 Чланак објављен: 01/06/2015 | Аутор чланка: Игор Живковски

Најчешће дилеме у примени Закона о безбедности и здрављу на раду

И након десетогодишње примене овог закона и даље постоје честе дилеме у схватању и примени појединих његових одредаба Након десет година примене Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС", бр. 101/05) и даље постоје дилеме у схватању одређених одредаба овог закона, међу којима су и: 1) појам „радног места" [...]

безбедност | грађевинско предузеће | градилиште | дилеме | директива | ЕУ | Закон о безбедности и здрављу на раду | запослени | здравствени услови | послодавци | пракса | примери | процена ризика | радно место | ризици | служба медицине рада

16 Чланак објављен: 01/06/2015 | Аутор чланка: мр Симо Костић

Шта то мучи... обвезнике пореза на добит правних лица и обвезнике пореза на имовину?

Будући да се у пракси приликом тумачења и примене прописа који регулишу порез на добит правних лица и порезе на имовину јављају бројне недоумице и проблеми, у овом тексту покушаћемо да разрешимо неке од најзначајнијих међу њима ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА #1 Да ли је могуће подношење захтева за повра... више [...]

јединице локалне самоуправе | дилеме | доживотно издржавање | Закон о пореском поступку и пореској администрацији | Закон о приватизацији | некретнине | нерезиденти | повраћај пореза | порез на добит | порез на имовину | пореска пријава | Пореска управа | порески обвезници | порески третман | правна лица | пракса | физичка лица | шта то мучи

26 Чланак објављен: 01/06/2015 | Аутор чланка: Никола М. Јовановић

Грађевинско земљиште

У тексту који следи говоримо о законским изменама и нов... са уређивањем и коришћењем грађевинског земљишта и ре... имовинскоправних односа У ранијим бројевима већ смо го... измени Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС", бр. ... 12. 2014. године, у даљем тексту: Закон), када смо посебну пажњ...

једнократно непокретности | ЈПП | грађевинска дозвола | грађевинско земљиште | документација | закуп | изузеци | коефицијент зоне | коефицијент намене | накнада | новине | парцелација | промена намене | процедура | рокови | средства обезбеђења | урбана комасација | финансирање

25 Чланак објављен: 01/06/2015 | Аутор чланка: мр Ненад Соврлић

Обрачун зараде из радног односа као извршна исправа

КОЈА ВАС ОБЛАСТ ИНТЕРЕСУЈЕ?

- Све категорије
- Ауторско право и право индустријске својине (12)
- Буџети и јавне набавке (32)
- Царине (11)
- Држава и друштво (19)
- Европско право (4)
- Финансијске институције и платни промет (34)
- Грађански кодекс (4)
- Компанијско право (34)
- Legal English (2)
- Образовање (25)
- Планирање и изградња (24)
- Порези и акцизе (26)
- Право потрошача (5)
- Рачуноводство и ревизија (4)
- Радни односи и социјално осигурање (30)
- Реч адвоката (6)
- Судски поступци (67)
- Трговина (9)
- Унакрсни поглед (20)

+ можете додати тражени појам

Унеси тражени појам

Submit

АКТУЕЛНО ИЗДАЊЕ – СКРАЋЕНО

КЉУЧНЕ РЕЧИ

АПР Евр...

Додатне текстове прочитајте на www.legeartis.rs

Хемијска кастрација за учиниоце најтежих кривичних дела против полне слободе

Имајући у виду комплексност ове врсте криминалитета, као и специфичности извршилаца и жртава, мишљења смо да треба подржати иницијативе појединих заступника да се размисли о увођењу хемијске кастрације, која би уз затворску казну могла представљати такав вид лечења који ће истовремено обезбедити адекватну заштиту жртава и третман извршилаца не повређујући права ни једних, а ни других

Драган Николић Чомбе из Ченте је 2005. године силовао малолетну С. Н. из Опова, а недуго затим поново је напао, такође, малолетну Т. И. из Батајнице, али је овог пута своју жртву и убио. Осуђен је на 40 година, укупно за оба злочина. Ако се буде добро владао, наш закон му омогућава излазак након 2/3 издржане казне. Родитељи страдале девојчице не мисле да је то праведно.

Трогодишњу Катарину је 2005. године силовао очух Малиша Јанковић, уз асистенцију девојчицине мајке. Од задобијених повреда Катарина је преминула. Он је добио 40, а мајка 37 година. Ни њима није оспорено право на жалбу и захтев за помиловањем или условни отпуст.

Нишлија Г. В. (54) ухапшен је недавно због сумње да је блудничио над својом четворогодишњом ванбрачном ћерком. Пријављен је тек пре извесног времена, иако је наводно дело починио још у мају прошле године. На саслушању је негирао дело које му се ставља на терет, а даља истрага утврдиће да ли је истина оно што он тврди.

Недавно су у Краљеву ухапшена тројица младића, један деветнаестогодишњак и двојица момака старих 21 годину, због сумње да су приморали девојчицу од 13 година на орални секс. У јуну прошле године у Нишу је ухапшен избеглица из Хрватске због сумње да је обљубио тринаестогодишњу девојчицу. Како је тада саопштено, сумњало се да је то учинио док је с њом била њена деветогодишња сестра.

Прокупачка полиција ухапсила је С. М. (68) јер је, како се тврди, покушао да силује девојчицу коју познаје. Саопштено је да ју је намамио у своју кућу, где је покушао да је обљуби, али да је девојчица успела да побегне. Готово истовремено, прокупачко Више јавно тужилаштво подигло је оптужницу против Т. У. (21) због сумње да је крајем априла прошле године у вечерњим сатима, на сеоском путу Вољчинац–Самариновац, уз употребу силе покушао да обљуби малолетног Н. С.

Младен Огулинац (52) из Старих Лединаца је 2010. године силовао и убио осмогодишњу Марију Јовановић, а пре тога је одлежао 10 месеци због покушаја силовања. Да ли би Марија избегла своју судбину да је Огулинац био оштрије кажњен? Можда. Огулинац је пронађен мртав у затворској болници. Истрага траје, али се сумња да су му пресудиле колеге затвореници, који силоватеље и педофиле кажњавају по неком свом „криминалном кодексу". Доказа за то наравно нема.

физички и психички интегритет сваке особе је неповредив. То значи да би хемијска кастрација, уколико није добровољна, кршила тако гарантована права, закључак је овог уваженог професора.

Има мишљења да **смањење полног нагона не значи увек смањење сексуалног насиља**. Томе у прилог иде и податак да је свако друго силовање без директног сексуалног контакта. Верује се да ће природни нагон за насиљем ипак испливати.

Судски вештак и клинички психолог Милан Костић каже да је могуће да се након кастрација насиље манифестује у другој форми. „У сваком случају може се претпоставити да ће оно базично насиље, на које се ипак може донекле утицати поступком ресоцијализације, и даље постојати и да ће оно само бити премештено на неки други аспект, рецимо баратањем пиштољем или неким хладним оружјем", каже Костић.

У сваком случају, према изнетим схватањима, хемијска кастрација се као мера може применити једино у случају пристанка осуђеног лица. У државама које ову казну уводе у правни систем, кастрација се дозвољава, али најчешће уз сагласност починиоца.

За разлику од ових мишљења, **у Македонији**, где се ова метода примењује, **не чека се сагласност починиоца који је повратник, већ је хемијска кастрација обавезна**, уз оправдање да је кастрација медицински третман који се даје инјекцијом сваких шест месеци и те инјекције умањују сексуални нагон, либидо код починитеља и осуђеника за ова кривична дела. Тако је Кривичним закоником Македоније, на пример, прописано да суд може изрећи тзв. медицински – фармаколошки третман учиниоцу сексуалног напада на дете до 14 година када постоји опасност да понови дело. У другим случајевима, предвиђена је могућност да осуђеном, ако пристане на хемијску кастрацију, боравак у затвору буде скраћен. Примера ради, ако неко буде осуђен на 40 година затвора и пристане на хемијску кастрацију, могао би изаћи након 20 година и потом сваких шест месеци бити подвргнут овом медицинском третману.

Судска пракса показује да се судије сусрећу са заиста широким распоном оптужби за силовање и педофилију, а у већини случајева реч је о квалификованим случајевима који за последицу имају смрт оштећених. Неретко је реч о повратнику и извршиоцу који показују склоност ка истоврсном понашању и вршењу таквих кривичних дела, а такву склоност чак показују и током извршавања затворске казне.

Стога се осуђени за ова кривична дела морају подвргнути праћењу и лечењу, а друштво, на неки начин, мора уклонити ту врсту опасности од таквог поновљеног понашања починиоца. Имајући у виду комплексност ове врсте криминалитета, као и специфичности извршилаца и жртава, мишљења смо да треба подржати иницијативе појединих заступника да се размисли о увођењу хемијске кастрације, која би уз затворску казну могла представљати такав вид лечења који ће истовремено обезбедити одговарајућу заштиту жртава и третман извршилаца не повређујући права ни једних, а ни других. Ипак, сматрамо да анализе ове врсте, као и искуства других земаља, могу бити од користи приликом неких будућих измена Кривичног законика.

Пракса нам показује да **постојећа решења нису одговарајућа**. У том смислу, допринос унапређењу правне заштите деце и малолетника од сексуалне злоупотребе огледаће се у даљој анализи и измени прописа који уређују ову област, уз давање одговарајућих казненоправних и других предлога за позитивно-правне промене. Једна од њих сигурно би била и увођење хемијске кастрације која би се изрицала вишеструким повратницима за ова кривична дела, уз претходно прибављено мишљење комисије вештака – медицинских стручњака. Учиниоцима ових кривичних дела могла би се понудити опција, или хемијска кастрација или тешка казна која би била на граници максимума предвиђеног за најтеже облике ових кривичних дела.

Последње измене стечајног законодавства

Циљ измена Закона о стечају, уведених Законом о изменама и допунама, био је да реши до сада уочене проблеме у пракси спровођења стечаја. Кроз праксу ће се проверити правилност и делотворност нових законских решења

Закон о изменама и допунама Закона о стечају објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије", бр. 83 од 5. августа 2014. године, што значи да је ступио на снагу 13. августа 2014. године.

Чланом 70. Закона о изменама и допунама Закона о стечају регулисано је да Закон ступа на снагу 8 дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије", осим одредбе члана 10. која се примењује од 1. октобра 2014. године и одредбе члана 1. ст. 2. која се примењује од 1. јануара 2015. године.

Члан 68. Закона о изменама и допунама регулише примену измењеног Закона о стечају. Стечајни поступци који до дана ступања на снагу закона нису окончани, окончавају се по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, односно по Закону о стечају без измена и допуна.

Основне одредбе

Значајне измене Закона о стечају у делу основних одредаба извршене су у члану 10. ст. 3. Предвиђено је да се решење и други акти суда, на дан доношења, објављују на огласној и електронској огласној табли суда, а решења и други акти суда, када је то прописано законом достављају и одговарајућем регистру ради јавног објављивања на интернет страни тог регистра или на други начин којим се омогућава да јавност буде упозната уколико тај регистар нема своју интернет страну.

Новим ставом истог члана уводи се обавеза да се сви поднесци стечајног управника и учесника у поступку са свим прилозима, објављују одмах по пријему на јавном порталу надлежног привредног суда или на други начин, којим се омогућава да јавност буде упозната о току стечајног поступка. Објављивање се мора извршити уз поштовање прописа којима се уређује заштита података о личности.

Надлежност и органи стечајног поступка

У члану 19. Закона предвиђа се да стечајни управник има легитимацију коју издаје овлашћена организација, потом да стечајни управник легитимацију може да употребљава само за службене радње које предузима у границама својих законских овлашћења и да министар ближе прописује изглед, образац и садржину наведене легитимације.

У члану 20. Закона о стечају, брисањем става 3, ускраћена је могућност да при именовању стечајног управника, стечајни судија, изузетно, избор управника може извршити одабиром са листе активних стечајних управника за територију Републике Србије, ако делатност стечајног дужника, сложеност случаја или потреба за специфичним искуством стечајних управника то захтева. **Правилност оваквог законског решења већ се озбиљно доводи у питање**.

У члану 21. Закона о стечају извршене су измене тако што је предвиђено да се за стечајног управника не може именовати лице које је правноснажно осуђено за кривично дело против привреде, против правног саобраћаја и против службене дужности, не наглашавајући да је услов и висина запрећене казне у случају да се ради о правноснажно осуђеном лицу

Нови став регулише да рочиште за разматрање предлога плана и гласање од стране поверилаца, не може бити одржано пре доношења одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције и органа надлежног за контролу државне помоћи.

Члан 158. Закона о стечају – додати су нови ставови, према којима организација која је посебним законом одређена да обавља послове стечајног управника има овлашћења да у име правног лица које послује с већинским јавним или друштвеним капиталом, поднесе унапред припремљени план реорганизације. Уколико је таква организација подносилац унапред припремљеног плана, она не може бити именована за независно стручно лице које ће пратити и његово спровођење.

Заинтересована лица све примедбе на предлог унапред припремљеног плана реорганизације којима оспоравају његову садржину, а нарочито основ и висину планом обухваћених потраживања, могу да доставе стечајном дужнику и надлежном суду у (сада новом) року од 15 дана од дана објављивања огласа у „Службеном гласнику Републике Србије" (уместо раније предвиђеном року који није краћи од 15 дана од дана објављивања огласа (члан 159. Закона о стечају)).

Примедбе су достављане непосредно пре рочишта за гласање о унапред припремљеном плану или чак и на самом рочишту, што је онемогућавало брзо и ефикасно поступање суда.

Члан 159. Закона о стечају – изменом става 10. уведено је ограничење по којем мере извршења на обезбеђеној или необезбеђеној имовини стечајног дужника могу да важе најдуже шест месеци и не могу се поново одредити у истом поступку, јер мера обезбеђења не сме постати сама себи циљ и сврха.

Члан 160. Закона о стечају – према измењеној одредби, стечајни судија на захтев заинтересованог лица или по предлогу привременог стечајног управника врши процену висине потраживања за потребе гласања. Процена висине потраживања за потребе гласања врши се преко овлашћеног стручног лица проценитеља и не може бити старија од 12 месеци.

Изменама члана 165. Закона о стечају додати су нови ставови 4. и 5. који регулишу да је за сврху остварења права гласа разлучних поверилаца, стечајни судија дужан да изврши процену вероватноће намирења њихових потраживања из оптерећене имовине. Разлучни поверилац је овлашћен да за потребе процене из претходног става суду достави процену вредности оптерећене имовине израђену од овлашћеног стручног лица (проценитеља). Суд може привременом стечајном управнику наложити прибављање нове процене вредности.

Важна измена је и става 7. члана 165. Закона о стечају, који предвиђа да лица повезана са стечајним дужником, осим лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита, чине посебну класу поверилаца и не гласају о плану реорганизације. У случају плана реорганизације поднетог у стечајном поступку, потраживања повезаних лица намирују се на исти начин и под истим условом као потраживања из класе стечајних поверилаца према исплатном реду у којем је разврстано њихово потраживање.

У члану 166. Закона о стечају, предвиђене су измене које подразумевају да се достављање решења о потврђивању усвајања плана реорганизације врши, поред стечајних и разлучних, и заложним повериоцима, као и да жалбу могу изјавити како стечајни дужник, стечајни управник, стечајни повериоци, тако и разлучни и заложни повериоци, јер планом могу бити знатно угрожена њихова права.

Казнене одредбе

У казненим одредбама, додавањем члана 204а Закона о стечају, санкционисано је необавештавање суда о намирењу потраживања. Предвиђено је да ко у току стечајног поступка наплати своје потраживање од јемца или главног дужника и у року од 8 дана од дана извршене наплате не обавести суд о наплати потраживања, казниће се новчаном казном од 500.000,00 до 10.000.000,00 динара.

ВЕСНА ФИЛИПОВИЋ
судија Првог основног суда у Београду и руководилац одељења судске праксе у грађанској материји
sudski.postupci@legeartis.rs

ДРАГАНА МАРЧЕТИЋ
судија Првог основног суда која поступа у парничним предметима, заменик руководиоца судске праксе у грађанској материји
sudski.postupci@legeartis.rs

Суседска права у судској пракси

Суседска права намећу правила која од титуларâ права својине на непокретности захтевају да својинска овлашћења врше на такав начин да тиме не узнемиравају суседну непокретност. У судској пракси бројни су примери спорова који за предмет имају управо ову врсту права, а неке од њих, уз одговарајућу систематизацију, наводимо управо у овом тексту

У теорији и пракси, као суседска права означавају се права власника непокретности у односу на суседне непокретности. **Суседско право обавезује власника или корисника непокретности да у вршењу права својине не води рачуна само о свом интересу, већ да своје право врши на начин и у мери који одговарају власницима, односно корисницима, суседних непокретности**. Власник/корисник непокретности може од власника/корисника суседне непокретности да захтева да трпи нешто што иначе не би морао да трпи, али само кад је то нужно због постојања оправданог интереса ради остварења неопходне потребе коју на други начин није могуће остварити. **Ова права представљају ограничење права својине у корист права својине власника суседних непокретности**.

Заштита права на непокретности од узнемиравања и штетних утицаја који потичу од суседне непокретности може се остварити **кроз различите врсте правних института**, путем различитих тужбених захтева који се могу поставити у парничном поступку.

Сама суседска права могу се поделити у следеће подгрупе:
1) заштита од имисија;
2) суседска права која се тичу разграничења непокретности;
3) права стварних службености;
4) право суседа да од другог суседа захтева неко чињење;
5) суседска права у ширем смислу, и
6) посебни случајеви.

Више година уназад у граду Београду, па и у другим градовима Републике Србије, приметна је изградња већег броја вишеспратних објеката и објеката за становање. Објекти су грађени како са грађевинском дозволом и у складу са урбанистичким плановима, тако и без грађевинске дозволе и непланski. Дошло је до изградње већих стамбених објеката – зграда са више спратова и више станова у стамбеним насељима, где су зграде грађене на постојећој инфраструктури, уз већ постојеће изграђене зграде на малој раздаљини, као и до изградње кућа без плана. У том смислу дошло је до цепања и уситњавања грађевинских парцела ради изградње више стамбених објеката, односно кућа. Све заједно, то је неминовно довело до успостављања различитих односа и међусобног деловања између власника суседних станова, односно кућа, а ово је даље довело до већег броја спорова између власника, односно корисника непокретности у стамбеним зградама, па се тако јавила потреба да се изнесе судска пракса која се тиче суседских права.

Суседска права представљају ограничење права својине у корист права својине власника суседних непокретности.

6.2. НЕДОПУШТЕНОСТ УТВРЂЕЊА СВОЈИНСКИХ ПРАВА НА ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРОСТОРИЈАМА ЗГРАДЕ – СУДСКА ПРАКСА

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља од 1976. користи вешерницу од 9 m^2, по одлуци кућног савета Стамбене зграде да се тужиљи наплаћују режијски трошкови за коришћење заједничких просторија.

Тужиља је 1997. својим средствима започела адаптацију дела таванског простора површине 63 m^2 који је припојила вешерници и добила стамбену јединицу од око 70 m^2, а тој адаптацији се нико од станара није противио. За коришћење спорног простора тужиља нема ваљани правни основ, у смислу одлуке тадашњег кућног савета, нема решење о утврђивању права на претварање заједничких просторија у стан од надлежних управних органа, као ни одлуку Скупштине станара стамбене зграде да се наведене просторије уступе тужиљи ради претварања у стан, нити је закључен Уговор о регулисању међусобних односа поводом претварања у стамбену јединицу. За изведене радове, тужиља нема ни грађевинску ни употребну дозволу, поднела је захтев за легализацију, а који није окончан. Скупштина станара стамбене зграде доносила је одлуке да се тужиља исели из предметних просторија као бесправно усељено лице, те је пред судом покренут поступак за њено исељење, који је прекинут до окончања поступка у овој правној ствари у којој је тужиља основним тужбеним захтевом тражила да суд утврди да је по основу одржаја постала власник таванских просторија, а евентуалним тужбеним захтевом да суд утврди да је по основу грађења постала суваласник на ½ идеалног дела на заједничком таванском простору.

Правилно је одбијен постављени тужбени захтев као неоснован, будући да је тужиља тражила утврђење својинских права на заједничким таванским просторијама тужене Стамбене граде, на којима, сходно одредби члана 19. Закона о основама својинскоправних односа, постоји заједничка недељива својина власника посебних делова зграде. Тужиља је својим средствима у наведеном простору формирала стан као посебну грађевинску целину, међутим, на заједничким просторијама, односно таванским просторијама, као заједничком делу стамбене зграде, сходно цитираној законској одредби, не може се стицати својина, јер је заједничка својина на заједничким деловима зграде акцесорно, недељиво право које не може постојати самостално, већ је повезана са главним правом, својином на посебном делу зграде, што значи да само власници посебних целова зграде могу имати заједничку својину на заједничким деловима зграде и уређајима, а не и трећа лица, ни по основу одржаја нити по основу грађења.

(Пресуда Апелационог суда у Београду, од 3. 2. 2010. године)

Уместо закључка

Живот у насељима, великим и малим, баш као и живот у градовима, неминовно је довео до потребе уређења понашања у односу на суседне непокретности. Грађани живе у становима који се налазе у вишеспратним зградама, односно у кућама чије парцеле се граниче с другим парцелама, односно непокретностима. Суседска права представљају права власника непокретности у односу на суседне непокретности. С једне стране, суседско право установљава начин понашања прописан законом у односу на другу непокретност, па тако, сваки власник непокретности треба да покаже потребну, нужну и дужну пажњу и одговорност коју би показао сваки просечан грађанин у односу на суседну непокретност. С друге стране, суседско право је својеврсно ограничење права својине. Начин остваривања овог права зависи од многих конкретних фактора, понајвише од састава суседских непокретности, месних обичаја и реалних могућности. Суседска права намећу правила која од титулара̂ права својине на непокретности захтевају да својинска овлашћења врше на такав начин да тиме не узнемиравају суседну непокретност.

Шта то мучи... учеснике у пројектима ЈПП-а?

Кад сагледамо број и вредност активних пројеката ЈПП-а, не можемо се отети утиску да смо далеко од жељеног циља. Још увек су присутне бројне недоумице и отворена питања, па овај текст представља покушај да кроз понуђене одговоре допринесемо отклањању нејасноћа и пружимо подстицај субјектима који у овим пројектима виде шансу да својим учешћем остваре сопствени интерес, али и прилику да допринесу општем напретку

Пројекти ЈПП-а и даље представљају незаобилазну тему у круговима који се баве привредним развојем или имају обавезу да, као носиоци јавних овлашћења, раде на задовољавању потреба грађана и то проналажењем нових решења за финансирање и изградњу инфраструктурних објеката или ефикасније обављање делатности од јавног значаја. Ове активности се уобичајено своде на разматрање могућности и најаве нових инвестиција. Ипак, кад сагледамо број и вредност активних пројеката ЈПП-а, не можемо се отети утиску да смо далеко од жељеног циља. И даље су присутне бројне недоумице и отворена питања, па овај текст представља покушај да кроз понуђене одговоре допринесемо отклањању нејасноћа и пружимо подстицај субјектима који у пројектима ЈПП-а виде шансу да својим учешћем остваре сопствени интерес, али и да допринесу општем напретку кроз повећање улагања у сектор који је, до сада, био искључиво у домену јавне власти.

ОПШТА ПИТАЊА

#1 Како се остварује утицај јавне власти у пројектима ЈПП-а и које су опште користи?

Јавна власт се у већој или мањој мери може одлучити за развој пројеката на традиционалан начин или по моделу ЈПП-а, а често је руковођена прагматичним разлозима који су у вези са стањем у буџету, подршком или отпором јавности или чак тежњом да сопствене слабости ублажи поделом одговорности с приватним партнером. У том смислу, а без жеље да понављамо разлоге који се најчешће наводе, истичемо неке аргументе који могу определити јавну власт да решавање нагомиланих проблема потражи у пројектима ЈПП-а, који доноси очигледне предности у односу на традиционалан начин. Подсећамо, традиционалан начин подразумева пуну контролу процеса од стране јавне власти – монополистички положај, а приватни сектор се, у том случају, појављује само као понуђач у поступцима јавних набавки или евентуално у процесима приватизације. У пројектима ЈПП-а, приватни сектор преузима одговорност и део ризика, а јавна власт задржава право надзора.

У пројектима ЈПП-а, а у зависности од конкретних околности, његових облика и модела, јавни сектор у одређеној мери остаје носилац неких функција које, макар и кроз право надзора, гарантују контролу и утицај јавне власти на приватног партнера и то у погледу поштовања свих елемената јавног уговора: утврђени стандарди, политика цена, ниво услуге и др., под

се оснива са јасно утврђеном намером, пословним планом и деловањем, што искључује пословне активности које на било који начин могу пореметити реализацију пројекта ЈПП-а, умањити или искључити ризике пословања постојећег привредног друштва и онемогућити негативно „преливање" ризика из обављања других пословних делатности на пројекат ЈПП-а.

Чланом 46. ЗЈППиК-а одређени су обавезни елементи јавног уговора, а између осталог, и питања у вези са ДПН-ом (тачка 6) у погледу правне форме, оснивања, минималног капитала и минималних других средстава или људских ресурса, структуре акционара, организационе структуре и пословних просторија, као и пословних активности ДПН-а.

ЗПД одређује да оснивачи могу бити физичка и правна лица. У вези с том одредбом, напомињемо да учесник у поступку доделе јавног уговора може бити и група привредних субјеката која не мора имати одређену правну форму како би учествовала у поступку, али се по додели јавног уговора од групе ипак захтева одређена правна форма.

Престанак ДПН-а уређен је чланом 56. ЗЈППиК-а тако што ДПН престаје истеком рока на који је основано, ако законом или јавним уговором није другачије предвиђено, а такође и раскидом јавног уговора, на пример, због јавног интереса, као и споразумним или једностраним раскидом. Објекти, уређаји, постројења и друга средства из оквира предмета ЈПП-а предају се јавном партнеру.

САВЕТ АУТОРА #6

Обустава радова, која је неопходна са становишта заштите културних добара, може знатно увећати трошкове изградње, па чак и угрозити реализацију и, стога, треба пажљиво приступити сагледавању потенцијалних ризика, али и предвидети начин решавања овог питања.

#12 Који ризици постоје за партнере уколико током радова буду пронађени археолошки предмети и које су могуће последице?

Питање поступања с нађеним предметима, које на први поглед може деловати као елемент од другоразредног значаја, заслужује пуну пажњу имајући у виду значајне последице које неодговарајуће или недовољно бављење овом темом може произвести.

Члан 73. ЗЈППиК-а намеће обавезу приватном партнеру да, без накнаде, преда јавном партнеру предмете нађене у земљишту, а који представљају историјске, културне или природне вредности. Наведена одредба имплицира преузимање одговорности, али и трошкова, и за приватног и за јавног партнера, до коначне предаје предмета надлежном државном органу. Посебно значајна, одредба члана 73. ст. 2. ЗЈППиК-а обавезује приватног партнера да обустави радове уколико би они могли угрозити целину, односно вредност нађеног предмета и о томе обавести надлежни државни орган. Закон о културним добрима („Сл. гласник РС", бр. 71/94, 52/11 – др. закони и 99/11 – др. закон) прописује надлежност Завода за заштиту споменика културе за поступање у смислу заштите, као и начин поступања и казнене одредбе за кршење законом прописаних услова.

Став 3. члана 73. ЗЈППиК-а одређује да се јавним уговором уређују међусобна права и обавезе приватног и јавног партнера у случају из ст. 2. овог члана.

Одредба о поступању с нађеним предметима није обавезни елемент јавног уговора, у смислу члана 46. ЗЈППиК-а, али уколико дато питање није добро регулисано уговором, а приликом реализације пројекта, односно изградње објекта дође до проналажења предмета који се сматрају културним добром, то може довести до великог неслагања уговорних страна по питању одговорности, преузимања ризика и сношења могућих последица, па и обустављања пројекта, посебно имајући у виду недостатак искуства у оваквим пројектима.

ДР ЉИЉАНА РУДИЋ–ДИМИЋ
дипл. правник с дугогодишњим искуством на пословима остваривања и заштите интелектуалне својине, посебно ауторског и сродних права
planiranje.izgradnja@legeartis.rs

FIDIC уговори као највиши стандарди у грађевинарству

FIDIC прописује стандардизоване моделе уговора за различите типове инвестиционих пројеката, при чему су ризици пројекта умањени, а интереси учесника у пројекту заштићени

Као и већина осталих сектора пословања, ни грађевински сектор данас не познаје границе, па смо сведоци процеса глобализације и у овој привредној делатности. Као препреке реализацији грађевинских пројеката у иностранству често се појављују различити прописи земаља наручиоца и извођача радова, различите радне навике, обичаји, култура и начини организације рада. Начини и услови пословања у једној земљи могу да буду „незамисливи" и неприменљиви у другој и *vice verso*. Управо из ових разлога постоји потреба за уједначавањем међународних стандардизованих услова за извођење грађевинских радова, а решење се може пронаћи у типским уговорима, којих има доста, али су, свакако, најзначајнији и најраспрострањенији FIDIC-ови типски (стандардизовани) уговори о градњи.

Међународни савез инжењера консултаната FIDIC (*Fédération internationale des ingénieurs conseils*) основан је 1913. године у Француској, а већ 1945. године био је проширен на 40 националних асоцијација инжењера – консултаната. У 2012. години, FIDIC је бројао 89 чланица. Седиште му је у Женеви и данас окупља 94 национална инжењерско-консултантска удружења лоцирана широм света, као и милион и по стручњака у домену грађевинарства и сродних дисциплина.

FIDIC прописује стандардизоване моделе уговора за различите типове инвестиционих пројеката, при чему су ризици пројекта умањени, а интереси учесника у пројекту заштићени. FIDIC пружа проверен механизам правне заштите, сигурност и смањену могућност корупције. На овај начин обезбеђује се транспарентност процеса и поверење инвеститора; управљање пројектом је олакшано, а ризике је могуће открити у раним фазама и лакше их је превазићи, на задовољство свих уговорних страна. Чланови FIDIC-а прихватају Етички кодекс који захтева професионалну компетентност, непристрасност, отворену и фер конкуренцију.

Први FIDIC-ов уговор објављен је 1957. године, а пре тога није постојао међународно признати уговор са стандардизованим условима за градњу. Тада је издата прва тзв. Црвена књига уговора – или Услови уговарања за грађевинске радове. Заснована на енглеској уговорној форми, Црвена књига уговора утемељена је

FIDIC-ови услови уговарања настали су као производ праксе великих компанија, банака и државне администрације развијених земаља и имају широку, готово универзалну примену.

ДО САДА ИЗГРАЂЕНО ПО FIDIC-овим УСЛОВИМА

Међу пројектима који су у Републици Србији грађени по FIDIC-овим условима уговарања, између осталих, јесу и: реконструкција старог и изградња новог моста Бешка; изградња аутопута Нови Сад – Београд; изградња моста Слободе; изградња и реконструкција више топлана у Србији; реконструкција трамваја за ГСП Београд; изградња обилазнице на аутопуту око Новог Сада; изградња новог моста преко Аде Циганлије и многи други пројекти, укључујући и сектор електропривреде – велики пројекти ЈП ЕПС.

одредбама у свакој књизи, осим тамо где су потребне извесне разлике и модификације. Штавише, усвајање истоветно устројених појмова у FIDIC-овим уговорима, неретко за резултат има укључење уговорних одредаба које су применљиве у случају неколико уговора за које би књига била прикладна.

Набројане књиге FIDIC-ових уговора увек имају флексибилну употребу, препознајући велику разноврсност корисничких/наручиочевих захтева. Када се потклаузуле односе на питања који би различити уговорни термини требало да буду примењени на различите уговоре, потклаузуле се користе у антиципацији алтернативних могућности: укључујући их опционо или анексирајући конкретне услове.

Ови аспекти FIDIC-ових уговора, појашњени су у Водичима за примену сваке потклаузуле уговорних модела, како би помогле у припреми тендерске документације. Када се припремају услови за потребе тендера, корисници треба да прегледају и предвиде своје посебне захтеве и њихову оптимизацију, а потом прођу генералне услове FIDIC-овог уговарања како би проценили да ли предвиђене клаузуле одговарају захтевима, али и капацитетима уговорних страна.

Избор одговарајуће књиге FIDIC-ових уговора од суштинске је важности за успех пројекта и пројектног задатка, уз напомену да се права књига уговора не може одабрати без претходно донетих стратешких одлука, из аспекта набавки и тендерске документације везане за пројекат.

Уместо закључка

По доношењу одлуке о коришћењу неких од понуђених услова уговарања за грађевинске радове – односно конкретног типа FIDIC-овог уговора, изузетно је важно правилно определити стратегију (јавних) набавки, која потом уводи у избор једну од понуђених опција FIDIC-овог уговора о градњи, имајући у виду потребу да учесници за формирање своје понуде на тендеру од наручиоца добију потпуне, правовремене и релевантне податке. Дакле, избор одговарајуће књиге FIDIC-ових уговора (пример: постоје две књиге уговора које подразумевају дизајн пројекта од стране извођача: жута и сребрна књига FIDIC-ових уговора, и учесницима тендера је од виталног значаја да ли наручилац жели ову опцију), захтева важне одлуке везане за стратегију и спровођење самих набавки.

С обзиром на дужину, сложеност радова и велике инвестиционе пројекте, за избор и примену FIDIC-ових уговора о грађењу од изузетног је значаја и управљање правним ризицима (ризик као потенцијални догађај који би се могао десити, а није постојао у моменту закључења уговора). Илустративан податак је да се око 80% *jointventure* уговора реуговара после само годину дана од закључења, а од тога су 70% инфраструктурни уговори.

На самом почетку, основно практично питање за сваког наручиоца радова јесте – шта се добија Црвеном, Жутом или Сребрном FIDIC-овом књигом уговора:

- код Црвене FIDIC-ове књиге уговора, основни дизајн пројекта је готово 100% урађен већ у тендерској фази;
- Сребрна FIDIC-ова књига уговора је најскупља, јер цео ризик преузима извођач;
- Жута FIDIC-ова књига представља могућност највеће уштеде у времену.

Примена прописа о порезу на додату вредност у грађевинској делатности

Како је грађевинарство сложена привредна делатност која обухвата изградњу, доградњу, реконструкцију, адаптацију и санацију објеката, као и друге различите грађевинске услуге, у пракси се јављају бројни проблеми и недоумице у вези са тумачењем и применом ПДВ прописа у грађевинској делатности. Овај текст има за циљ да одговори на нека од најчешћих и најзначајнијих питања која се тим поводом јављају у пракси

У тексту који следи биће речи о општем ПДВ третману промета у грађевинској делатности, са посебним освртом на ПДВ третман промета добара и услуга у зависности од тога да ли је издата грађевинска дозвола или не, те да ли се учесници у промету имају сматрати инвеститором и извођачем радова за потребе ПДВ-а. Биће обрађен и ПДВ третман промета у зависности од тога да ли је у питању изградња, односно доградња објекта или су посреди неки други грађевински радови (адаптација, санација, реконструкција и сл.), као и ПДВ третман промета добара и услуга од стране подизвођача (главном) извођачу радова.

Поред тога, као засебна тема биће размотрена и ситуација када грађевинска дозвола гласи на више сувласника/суинвеститора, а само један од сувласника/суинвеститора гради, односно финансира изградњу грађевинског објекта.

Општи ПДВ третман промета у грађевинској индустрији

Промет добара, у складу са одредбом члана 4. ст. 1. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС”, бр. 84/2004, 86/2004 – испр., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014 – усклађени дин. изн. 68/2014 – др. закон, 142/2014 и 5/2015 – усклађени дин. изн., у даљем тексту: Закон о ПДВ-у) је пренос права располагања на телесним стварима лицу које тим добрима може располагати као власник, ако Законом о ПДВ-у није друкчије одређено.

У складу са одредбом ст. 3. тач. 6) истог члана Закона о ПДВ-у, **прометом добара сматра се** и испорука добара произведених или састављених по налогу наручиоца, од материјала испоручиоца, ако се не ради само о додацима или другим споредним материјалима. Надаље, прометом добара сматра се и

КОМЕНТАР АУТОРА #1

Када долази до промета објекта који је ослобођен ПДВ-а у складу са чланом 25. Закона о ПДВ-у, требало би размотрити могућност уговарања обрачуна ПДВ-а будући да у том случају неће бити обрачунат порез на пренос апсолутних права од 2,5%, а и преносилац у том случају не би морао да врши сразмерно умањење коришћеног претходног пореза (уколико је исти коришћен) на име набавке, односно улагања у предметни објекат.

ПРОМЕТ ДОБАРА И УСЛУГА КОЈИ ПОДИЗВОЂАЧ ВРШИ (ГЛАВНОМ) ИЗВОЂАЧУ РАДОВА

Уколико се промет врши између главног извођача радова и подизвођача, ПДВ ће бити обрачунат и плаћен од стране подизвођача, док ће извођач радова предметни ПДВ моћи да користи само уколико поседује привремену ситуацију коју је оверио надзорни орган и уколико се поред печата налази датум овере и потпис надзорног органа. Другим речима, обрнута наплата примењује се само на промет између извођача радова и инвеститора.

односно корисничким уделима на земљишту на којем се налазио стари објекат (односно у сразмери са првобитно опредељеним уделима), не сматра се прометом и не подлеже порезу;

- *на први пренос права располагања на економски дељивим целинама у оквиру новоизграђеног грађевинског објекта из члана 4. ст. 3. тач. 7) Закона о ПДВ-у, који врши обвезник ПДВ-а који је градио објекат, а које је овај обвезник ПДВ-а оригинарно стекао (у сразмери са својим власничким, односно корисничким уделом на земљишту на којем се налазио стари објекат) обрачунава се ПДВ по прописаној пореској стопи и плаћа у складу са Законом о ПДВ-у, а обвезник ПДВ-а има право на одбитак претходног пореза по основу тог промета у складу са Законом о ПДВ-у;*
- *на пренос права својине на економски дељивим целинама у оквиру новоизграђеног грађевинског објекта који врши обвезник ПДВ-а који је градио, односно финансирао изградњу грађевинског објекта, а које су стечене од других суинвеститора као накнада за промет из члана 4. ст. 3. тач. 6) Закона о ПДВ-у, ПДВ се не обрачунава и не плаћа, с обзиром на то да се ради о другом преносу права својине на предметним економски дељивим целинама. На предметни промет плаћа се порез на пренос апсолутних права у складу са прописима којима се уређују порези на имовину...*

У складу са горе наведеним, а под претпоставком да постоје два суинвеститора, од којих један гради, односно финансира изградњу, оба суинвеститора би стекла изворно право својине сразмерно власништву. Међутим, **суинвеститор који је градио, односно финансирао изградњу требало би да обрачуна ПДВ на промет добара ка другом сувласнику**, односно сувласник – прималац добара би требало да обрачуна ПДВ као порески дужник, уколико су испуњени услови прописани чланом 10. ст. 2. тач. 3) Закона о ПДВ-у.

С друге стране, на промет грађевинског објекта који други суинвеститор врши суинвеститору који је изградио, односно финансирао изградњу објекта, ПДВ би требало да буде обрачунат од стране преносиоца, будући да је у питању први пренос на новоизграђеном објекту, а ПДВ би требало обрачунати применом опште, односно посебне стопе ПДВ-а уколико је у питању стамбени објекат.

Уколико би суинвеститор који је изградио, односно финансирао изградњу решио да даље прометује целокупан објекат, ПДВ би требало обрачунати на део објекта на коме је изворно стекао право својине, применом опште или посебне стопе ПДВ-а, будући да је у питању први пренос новоизграђеног објекта. Међутим, на део објекта који је стечен од другог суинвеститора ПДВ не би требало да буде обрачунат (други пренос), осим уколико се може применити члан 10. ст. 2. тач. 2) Закона о ПДВ-у (уговарање обрачуна ПДВ-а између ПДВ обвезника, преносиоца и стицаоца грађевинског објекта). Уколико ПДВ не би био обрачунат на тај пренос, суинвеститор који врши промет не би имао право на одбитак претходног пореза, односно требало би да врши сразмерно умањење одбитка уколико је објекат користио мање од 10 година. Надаље, на тај пренос би требало обрачунати и порез на пренос апсолутних права у износу од 2,5%.

Порески календар

1. ЈУЛ	● Почетак рока за подношење захтева за рефундацију ПДВ-а купцу хране и опреме за бебе који се примају закључно са 15. 7. 2015.
5. ЈУЛ	● Достављање обавештења о закљученим уговорима по основу естрадних програма у претходном месецу ● Достављање извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом за претходни месец
10. ЈУЛ	● Подношење обрачуна пореза на премије неживотних осигурања за претходни месец ● Плаћање пореза на премије неживотног осигурања за претходни месец ● Подношење пореске пријаве и плаћање ПДВ-а за претходни месец од стране пореског дужника из члана 10. Закона о ПДВ-у
15. ЈУЛ	● Плаћање аконтације пореза на приходе од самосталне делатности за претходни месец ● Плаћање аконтације доприноса на приходе од самосталне делатности за претходни месец ● Плаћање доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере за претходни месец ● Подношење пореске пријаве и плаћање ПДВ-а за претходни месец ● Подношење обрасца ПИД ПДВ-1 за јун месец ако је у јуну месецу испуњен један од критеријума за стицање статуса обвезника ПДВ-а који претежно врши промет добара у иностранство ● Плаћање аконтације пореза на добит правних лица за претходни месец ● Плаћање пореза на добит по одбитку на накнаде по основу промета секундарних сировина и отпада за други квартал 2015. ● Плаћање обрачунате акцизе за период од 16. до краја претходног месеца

15. АВГУСТ	● Плаћање акцизе за другу половину претходног месеца
20. АВГУСТ	● Почетак рока за подношење захтева за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биотечности који се користе за грејање пословног, односно стамбеног простора за претходни месец
31. АВГУСТ	● Плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање за неисплаћене зараде за претходни месец ● Плаћање акцизе за прву половину текућег месеца
СВАКОДНЕВНО	● Банка обавештава Пореску управу о правним и физичким лицима која обављају делатност о свим исплатама готовог новца у складу са чланом 35. ст. 1. Закона о платном промету и чланом 48. ст. 1. тач. 8) Закона о банкама

Рачунање рокова

Према члану 91. ст. 2. Закона о општем управном поступку, ако последњи дан рока пада у недељу или на дан државног празника или у неки други дан кад орган пред којим треба предузети радњу не ради, рок истиче истеком првог наредног дана.

Коруптивни изазови у јавним набавкама

Циљ уређења јавних финансија у једном друштву није само у доношењу правне регулативе већ и у успостављању система правилне примене законских решења кроз поштовање начела економичне и ефикасне употребе јавних средстава, а паралелно с тим и организовање јаког система интерних и екстерних контрола, и то све у циљу борбе с корупцијом у овој веома важној и осетљивој области

Јавне набавке у Републици Србији регулисане су важећим Законом о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 124/12, у даљем тексту: ЗЈН) и бројним подзаконским актима донетим на основу њега. Јавне набавке представљају куповину добара, радова и услуга у посебној процедури коју уређује важећи закон, али где лица која управљају и купују државним новцем немају увек жељу и мотив за ефикасним трошењем јавног новца и подложна су корупцији.

На овај вид куповине кроз јавне набавке у Србији потроши се око 15% бруто друштвеног производа, што за државу у транзицији, као што је Србија, и није мали износ. Велики део ових средстава заврши у такозваној сивој зони, имајући у виду **развијене механизме коруптивног деловања у различитим фазама поступка набавки**. Поред тога што се у овој области кроз корупцију одлије велики део јавних средстава у корист одређених приватних интереса, због фаворизовања појединих понуђача такође се купују добра, услуге или радови који по својим карактеристикама и квалитету не одговарају потребама купца (наручиоца), па их стога наручиоци врло често и не могу употребљавати. Такви производи се складиште у разним магацинским просторима, где пропадају, губе своју употребну вредност и где им истиче гарантни рок који је дат у понуди. У оваквим случајевима у потпуности се одступа од принципа „вредност за новац”, тиме што је јавни новац потрошен, а вредност није добијена.

Циљ уређења јавних финансија у једном друштву није само у доношењу правне регулативе већ и у успостављању система правилне примене законских решења кроз поштовање начела економичне и ефикасне употребе јавних средстава, а паралелно с тим и организовање јаког система интерних и екстерних контрола, и то све у циљу борбе с корупцијом у овој веома важној и осетљивој области.

Слабости поступака набавки које представљају изазов за коруптивне радње и ефекте

Прва слабост се проналази већ у самој процедури планирања набавки. Поступак планирања сачињава низ активности које спроводе запослени који раде на финансијским пословима и пословима набавки код наручиоца. Тиме су обухваћене процедуре које би требало да подразумевају утврђивање потреба за набавком на основу одређених критеријума, испитивање и истраживање тржишта, утврђивање реалне процењене вредности набавке, као и доношење плана набавки на нивоу наручиоца, према садржини и у року који је утврђен чланом 51. ЗЈН-а. Након тога следи његово достављање Управи за јавне набавке и Државној ревизорској институцији.

Да би се објективно утврдиле потребе за добрима, услугама и радовима који обезбеђују

КОРУПЦИЈА У ПРАКСИ

Одређени представници наручиоца користе свој положај и позицију код наручиоца па преко јавне набавке, а кроз дискриминаторске услове у конкурсној документацији (на пример, да су потенцијални понуђачи дужни да доставе извештај тачно одређене лабораторије о испитивању квалитета предмета набавке), обезбеђују економску корист одређеним правним лицима, тако што на незаконит начин условљавају све потенцијалне понуђаче да тражени доказ прибаве од фаворизоване лабораторије и за то плате одређену накнаду.

Наравно да је по закону валидан доказ од било које друге акредитоване лабораторије уколико се њиме доказује оно што је тражено, али наручилац незаконито фаворизује само једну лабораторију чији доказ изричито тражи конкурсном документацијом, најчешће наводећи разлог унификације достављених доказа и лакшег прегледа и њиховог упоређивања.

Потенцијални понуђачи би требало да се ухвате у коштац са оваквим и сличним проблемима увек када су у питању незаконити дискриминаторски додатни услови у поступку јавне набавке, те да конкурсну документацију и позив за подношење понуда оспоре улагањем захтева за заштиту права.

и последњи став члана 54. ЗЈН-а који прописује да **комуникацију са заинтересованим лицима и понуђачима обављају искључиво чланови комисије**.

Уколико је налог или упутство овлашћеног лица наручиоца супротно прописима, лице запослено на пословима јавних набавки дужно је да одбије извршење налога овлашћеног лица и због тога не може да трпи последице у смислу отказа уговора о раду. Осим тога, такво лице не може да буде премештено на неке друге послове у периоду од дванаест месеци од дана одбијања извршења налога, уколико послове обавља у складу са законом. Управо кроз ову одредбу можемо видети да **законодавац пружа заштиту лицу које обавља послове набавки, а које се нашло у ситуацији да одбије незаконит налог претпостављеног**.

Управа за јавне набавке дужна је да у сарадњи с државним органом надлежним за борбу против корупције (Агенцијом за борбу против корупције) сачини план за борбу против корупције у јавним набавкама и достави га Влади на усвајање.

Наручилац чија је укупна процењена вредност јавних набавки на годишњем нивоу већа од милијарду динара, дужан је да у складу с Планом за борбу против корупције донесе интерни план за спречавање корупције у јавним набавкама. Овде видимо да је **законодавац препознао велике наручиоце** у систему јавних набавки, а то су они наручиоци чија је укупна процењена вредност јавних набавки на годишњем нивоу преко милијарду динара без ПДВ-а, **и обавезао их да се кроз интерне акте ухвате у коштац с корупцијом** путем низа мера које су дужни да спроводе у самом органу.

И поред јаких екстерних контрола, пре свега Државне ревизорске институције, контроле спровођења и извршења одлука Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, затим контроле спровођења издатих мишљења од Управе за јавне набавке, као и других релевантних органа у систему јавних набавки, **веома је битно да сви наручиоци имају установљене јаке и објективне интерне контроле** кроз организационе јединице различитог типа, као што су интерна ревизија, организациона јединица за контролу јавних набавки и сл. Тиме се поспешује самоконтрола и дисциплина међу запосленима који раде на пословима јавних набавки и других овлашћених лица наручиоца, а самим тим умањују бројни коруптивни изазови, као и могућности за њихово спровођење у пракси.

Осврт на Уредбу о критеријумима за утврђивање природе расхода и условима и начину прибављања сагласности за закључивање одређених уговора који, због природе расхода, захтевају плаћање у више година

Разлог за доношење ове уредбе огледа се у потреби да се овим подзаконским актом прецизира, а тиме и у пракси превазиђу недоумице око тога који износ и у ком финансијском плану треба да буде укључен од стране буџетског корисника уколико корисници преузимају обавезе по уговорима који захтевају плаћање у више година

Чланом 54. Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/11, 93/12, 62/2013, 63/2013 – испр., 108/2013 и 142/14) прописана је одговорност за преузете обавезе које преузимају директни, односно индиректни корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање, а овим одредбама је, између осталог, регулисано да преузете обавезе од стране наведених корисника јавних средстава морају одговарати апропријацији која им је одобрена за ту намену у тој буџетској години. Ово ограничење не примењује се на обавезе повезане са задуживањем државе и са управљањем јавним дугом, као и на обавезе по основу међународних споразума.

Изузетно од ових одредаба, а у складу са одредбама Закона о буџетском систему, као и одредбама позаконског акта овог закона, директни и индиректни корисници буџетских средстава, као и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање, **могу преузети обавезе по уговорима уколико испуњавају за то одређене услове, односно испуне критеријуме за добијање сагласности на вишегодишње уговарање**.

Ставом 7. члана 54. овог закона, дато је овлашћење Влади, да на предлог Министарства финансија, ближе уреди критеријуме за утврђивање природе расхода и услове и начин прибављања сагласности за преузете обавезе по уговорима који, због природе расхода, захтевају плаћање у више година.

У складу са наведеним овлашћењем, Влада Републике Србије донела је Уредбу о критеријумима за утврђивање природе расхода и условима

У складу са напред наведеним, Управа Градске општине за сагласност на закључивање двогодишњег уговора и обавезе које ће доспевати током 2015. и 2016. године за услуге фиксне телефоније за потребе градске општине треба да се обрати ресорном секретаријату који води буџет ове градске општине, с обзиром на то да се наведени расходи (конто 421 – стални трошкови) финансирају из буџета локалног нивоа власти, а не из Републичког буџета.

прописано да корисници могу преузети обавезе по уговору који се односи на капиталне издатке и који захтева плаћање у више година на основу предлога органа надлежног за послове финансија, уз сагласност извршног органа локалне власти, у поступку припреме буџета за нову буџетску годину, потребно је такву обавезу (већ насталу и/или планирану) укључити у буџет капиталног пројекта само у износу у коме обавеза доспева у тој години.

У случају да се за реализацију капиталног пројекта захтева плаћање у више година, корисници могу преузети обавезу по уговору за капиталне пројекте у складу са предвиђеним средствима из прегледа планираних капиталних издатака буџетског корисника за текућу и наредне две године, који се приказује у општем делу буџета за текућу годину, што прописује члан 28. Закона о буџетском ситему. У прегледу планираних капиталних издатака буџетских корисника приказују се издаци за текућу буџетску годину и наредне две године, укључујући и потребна средста до завршетка капиталног пројекта, ако је то дуже од три фискалне године.

Треба напоменути и то да је у члану 54а ст. 3. Закона о буџетском систему регулисано да ће Влада, на предлог Министарства, ближе уредити садржину, начин припреме и оцене капиталних пројеката, међутим, **до сада није донет подзаконски акт који би ближе регулисао ово питање**.

Када су у питању капитални издаци, у пракси је евидентно да су они приказани у општем делу Закона о буџету Републике Србије. У том делу се приказују сви капитални издаци за које је Влада дала сагласност за вишегодишње уговарање – на пример, одобрила је изградњу неког инвестиционог објекта. Захтев за сагласност Влади упућује Министарство финансија у виду предлога закључка којим Влада даје сагласност да корисник буџетских средстава, који је наручилац посла за спровођење одређеног капиталног пројекта, преузме обавезе по уговорима који се односе на капиталне издатке и захтевају плаћање у више година.

Аналогно овоме треба да поступи и локална самоуправа. Имајући у виду члан 32. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС”, бр. 129/07) и то да скупштина општине као највиши орган локалне власти доноси буџет, она и утврђује капиталне пројекте који ће се финансирати из буџета. Дакле, пре него што се у општинама у општем делу буџета прикаже који капитални пројекти ће се реализовати у буџетској години за коју се буџет доноси, и наредне две године, Одељење за финансије предлаже Општинском већу и председнику, као извршном органу локалне власти, које капиталне пројекте да одобри ради реализације, што се онда правно уграђује у општи део Одлуке о буџету.

Овакав начин поступања са капиталним издацима дат је и у Упутству за припрему буџета локалне власти за 2015. годину, и за сада не постоји другачије утврђена методологија прибављања сагласности на капиталне пројекте, па је у складу са Законом о локалној самоуправи Општинско веће, као извршни орган локалне власти, надлежно да одлучи који ће капитални издаци – пројекти ући у одлуку о буџету и финансирати се из буџета, с обзиром на то да Општинско веће усваја предлог буџета.

У Закључку Општинског већа треба да буде предвиђена и динамика плаћања преузетих обавеза за капиталне пројекте, исказана у текућој и за наредне две године.

Шта то мучи... жртве злостављања, дискриминације и узбуњиваче на раду?

Иако их одликују бројне сличности, институти злостављања, дискриминације и узбуњивања сасвим се разликују. Овај текст је покушај да прецизним одговорима на врло конкретна питања допринесемо њиховом што бољем уочавању и разликовању, као и да разрешимо бројне недоумице које настају у поступку остваривања заштите

#1 Која је улога синдиката у заштити његових чланова од злостављања?

Једна од кључних претпоставки социјалног дијалога, бољих услова рада и спремности за постизање компромиса огледа се, између осталог, и у слободном и независном синдикалном покрету. Синдикални покрет, као такав, може да се развија једино и искључиво у систему у коме се поштују основна права човека – запосленог. Дакле, синдикати могу бити равноправни партнери у социјалном дијалогу и самостално деловати у циљу заштите запослених и њихових права, једино у условима у којима се поштују људска права, и то без било каквих притисака и претњи.

Каква је заиста улога синдиката у заштити његових чланова од злостављања? Најпре, треба истаћи да синдикат има право да од стране послодавца буде обавештен о економским, радно-социјалним питањима од значаја за положај запослених, односно чланова синдиката. Тако, на пример, уколико се запослени у случају злостављања обрати синдикату са обавештењем о злостављању које трпи, тада синдикат може да делује на такав начин што ће, на пример, обавестити послодавца о примљеном обавештењу и указати му на то да својим радњама крши законске одредбе, те од послодавца затражити одговоре. Правилником о правилима понашања послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду (на основу члана 15), прописано је да уколико запослени мисли да је доживео неки облик злостављања на раду и у вези с радом, треба да се обрати лицу за подршку или лицу које је код послодавца овлашћено за подношење захтева за заштиту од злостављања, односно другом лицу које ужива његово поверење, ради предочавања проблема и добијања савета о начину даљег поступања и решавања спорне ситуације. То лице, дакле, може бити и сâм синдикат. Запослени синдикату заправо може предочити проблем и затражити евентуални савет. Уколико одговорно лице код послодавца запосленом не пружи одговарајућу заштиту, запослени се, свакако, за помоћ може обратити и синдикату. Јасно је да је основна улога синдиката да делује у интересу својих чланова – запослених.

#2 Које су границе стварног деловања синдиката у случају повреде права запослених на раду?

У нашем примеру, послодавац (мобер) тужи запосленог јер се обратио синдикату, а синдикат је, са своје стране, упутио обавештење послодавцу у коме је захтевао да овај престане са злостављањем његовог члана,

Примери дискриминације јесу и они када послодавац мушкарце распоређује у складиште – јер су физички снажнији, а жене на благајну – јер на том радном месту клијенти очекују жене.

страх од одмазде, као и веровање да надлежне власти неће успети или неће желети ништа да учине поводом тога. Ипак, бројни су примери оних људи који су се ипак одлучили да „дувају у пиштаљку". Дакле, као што смо већ истакли, узбуњивање јесте ствар од јавног значаја (интереса), али треба напоменути да је танка граница између узбуњивања и уцењивања. Управо због његовог значаја треба водити рачуна о савесности узбуњивача и да ли се он одлучује на узбуњивање у „доброј вери" или не.

#12 Треба ли Закон о узбуњивачима да се примењује ретроактивно?

Поставља се питање шта је са грађанима који су пријавили случајеве корупције и сл. пре доношења Закона о узбуњивању и заштити узбуњивача, и на који начин ће они бити заштићени, те да ли имају статус узбуњивача. Закон о узбуњивању и заштити узбуњивача не примењује се ретроактивно, па остаје отворено питање да ли су ови грађани препуштени одмазди и, свакако, у много неповољнијој ситуацији него што би били да им је ретроактивно признат статус узбуњивача. Велику улогу у том смислу може имати и Агенција за борбу против корупције.

#13 Колико је битна брзина решавања случаја, након узбуњивања?

За ефикасно и што безболније решавање случајева поводом узбињивања једна од кључних ствари јесте и сама брзина њиховог решавања. Колико ће трајати цео поступак утврђивања тачности навода узбуњивача изразито је важно, будући да се то одражава на многе факторе који прате овакав поступак. Најпре, потенцијални узбуњивач ће се ређе одлучити да пријави, на пример, корупцију, ако зна да ће поступак потрајати дуго и да ће у тако дугом периоду бити изложен различитим притисцима. С друге стране, након што се отпочне поступак по пријави узбуњивача, на надлежнима је да се потруде да поступак буде што ефикаснији, што свакако подразумева разуман рок решавања спора. Пракса у овој области тек треба да се формира.

#14 Шта подстиче, а шта спречава узбуњивање?

Занимљиво је истаћи шта све спречава појаву узбуњивања како бисмо негативном методом дефинисања могли да одредимо шта је то што погодује појави узбуњивања. Напоменули смо да је брзина у решавању спорова поводом узбуњивања, свакако, елемент који утиче на спремност појединца да пријави случај надлежном органу. Такође, оно што спречава појаву узбуњивања јесте и статистика о томе колико се често покреће истрага о наводима узбуњивача. Статистика је разноврсна, али предњаче случајеви када се истрага уопште не покреће, или се покреће тек када се ситуација значајно погорша, односно кад узбуњена јавност створи додатни притисак. Оно што додатно поспешује спречавање узбуњивања, јесте и чињеница да грађани ретко пријављују случајеве кад је угрожен јавни интерес, ако је реч о особи, односно овлашћеној особи у оквиру институције, за коју у јавности постоји предубеђење о некаквој недодирљивости, односно о великом политичком утицају.

МР ЖЕЉКО АЛБАНЕЗЕ
саветник за економска питања
radni.odnosi@legeartis.rs

Мере и акције за контролу и спречавање злоупотребе боловања

Све о законским мерама и акцијама које послодавац може предузети у случају кад посумња да његов запослени злоупотребљава право на боловање, сазнајте у овом тексту

Запослени се упућује на боловање кад из одређених здравствених разлога привремено није способан за рад. На такво боловање упућује се у циљу лечења, рехабилитације, односно оспособљавања за рад, уз обавезу да се придржава упутстава и терапије које му је прописао ординирајући лекар. За време боловања, запослени је дужан да се на одговарајући начин лечи и да не предузима радње које би онемогућавале и одуговлачиле његово оспособљавање за рад.

Међутим, **право боловања могуће је и злоупотребити** тиме што се, на пример, оно одобрава или користи без постојања оправданих медицинских разлога или кад се иначе оправдано отворено боловање користи супротно разлозима и циљевима због којих је и одобрено.

Да би се спречило ненаменско трошење средстава и неадекватно коришћење боловања, **законски прописи су ограничили дужину коришћења накнаде зараде због боловања**, али су **увели и већи број мера за праћење и контролу** коришћења времена боловања, о чему ће у наставку тексту бити више речи.

Мере за контролу и спречавање злоупотребе боловања, а посебно санкције у случају доказане злоупотребе боловања запослених, **прописане су у**:
1) Закону о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 107/2005, 109/2005 – испр., 57/2011, 110/2012 – одлука УС, 119/2012, 99/2014, 123/2014 и 126/2014 – одлука УС), и
2) Закону о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009 и 75/2014).

Одредбе Закона о здравственом осигурању о мерама за контролу и спречавање злоупотребе боловања

Чланом 74. Закона о здравственом осигурању (у даљем тексту: Закон) прописано је да се боловање одобрава ако је здравствено стање запосленог такво да је спречен за рад услед болести или повреде ван рада, професионалне болести или повреде на раду или због неге болесног члана уже породице или због добровољног давања органа и ткива. У свим наведеним случајевима, дужину боловања оцењује стручно-медицински орган Републичког фонда за здравствено осигурање (изабрани лекар, првостепена лекарска комисија и другостепена лекарска комисија).

Према члану 77. Закона, боловање наступа даном када изабрани лекар установи да запослени није способан за обављање свог рада због болести или повреде, односно даном када изабрани лекар установи потребу за негу члана уже породице запосленог или када установи други прописани разлог за боловање. Тај дан, када лекар утврди постојање спречености за рад запосленог, сматра се првим даном боловања.

Осим тога, треба истаћи да право на накнаду зараде у случају болести, односно повреде запосленог **може трајати до отклањања узрока спречености за рад**, у зависности од врсте и узрока болести, односно повреде.

Запослени се у датом року није (јесте) изјаснио на наводе из упозорења, а синдикат је дана _____ године, у датом року, доставио (није доставио) мишљење о наводима из упозорења (*ако постоје олакшавајуће околности или ако природа повреде радне обавезе или непоштовања радне дисциплине није довољан разлог за отказ уговора о раду, послодавац може у упозорењу да запосленог обавести да ће му отказати уговор о раду ако поново учини исту или сличну повреду, без поновног упозорења*).

По спроведеном поступку, имајући у виду и мишљење синдиката, као и чињеницу да запослени није оправдао наводе из упозорења (није се изјаснио у датом року), утврђено је да су се, због тога што је злоупотребио право на одсуство због привремене спречености за рад, стекли услови из члана 179. ст. 3. тач. 3) Закона за отказ уговора о раду и престанак радног односа, па је одлучено као у диспозитиву овог решења.

Пре престанка радног односа, према запосленом су извршене све обавезе у смислу члана 186. Закона о раду.

Поука о правном леку: Запослени има право да у року од 60 дана од дана достављања овог решења покрене спор пред надлежним судом.

Потпис овлашћеног лица

_____

(*директор или други запослени*)

законску обавезу достављања обавештења запосленом о могућности отказа.

Послодавац је дужан да упозорење достави на мишљење и синдикату чији је запослени члан, а запослени уз своје изјашњење може да приложи мишљење синдиката (члан 181. Закона о раду). Мишљење синдиката не обавезује послодавца, али је послодавац дужан да га размотри.

Ако код послодавца не постоји организован синдикат или ако запослени коме се даје отказ није члан ниједног синдиката, послодавац је дужан да мишљење затражи од представника кога одреде запослени (члан 16. тач. 5) Закона о раду), ако је такав представник одређен, а ако нема представника запослених ни синдиката, послодавац упозорење доставља само запосленом.

6. Отказ уговора о раду

Уговор о раду отказује се решењем, у писменом облику, и обавезно садржи образложење и поуку о правном леку. Решење мора да се достави запосленом лично, у просторијама послодавца, односно на адресу пребивалишта или боравишта запосленог. Решење доноси надлежни орган код послодавца или лице које он овласти. Радни однос запосленом престаје даном достављања решења, осим ако законом или решењем није утврђен други рок. Запослени је дужан да наредног дана од дана пријема решења у писаном облику обавести послодавца ако жели да спор решава пред арбитром.

Реекспорт

Пре упуштања у посао реекспорта, неопходно је одабрати онај облик који је најисплативији, те добром организацијом посла омогућити његово правилно спровођење

Услед транспарентности понуде и тражње на светском тржишту, домаћи привредни субјекти све чешће су у прилици да у иностранству купују робу ради њене даље продаје на иностраном тржишту. Како би при обављању овог спољнотрговинског посла избегли непотребно плаћање царинских и других увозних дажбина и ПДВ-а у Републици Србији, домаћи привредници теже коришћењу поступка реекспорта. Будући да постоји неколико врста реекспорта, пре упуштања у овај посао, неопходно је одабрати онај најисплативији, те добром организацијом посла омогућити његово правилно спровођење.

Предмет реекспортног посла може бити само роба, а домаће лице које га обавља нема статус посредника у смислу Закона о облигационим односима, јер не закључује уговор о посредовању између два страна лица, већ у своје име закључује обично два уговора о купопродаји, при чему се у првом јавља у улози купца, а у другом у улози продавца.

Под домаћим лицем подразумева се правно лице, огранак домаћег и страног правног лица и предузетници који имају седиште, односно који су регистровани у Републици Србији, а под одређеним условима и физичка лица која имају пребивалиште у Републици Србији, осим физичких лица која имају пребивалиште, односно боравиште ван Републике Србије дуже од годину дана.

Закон о спољнотрговинском пословању омогућава домаћем лицу да робу купљену у другој држави или царинској територији не мора да увезе, ако се та роба, на основу уговора, непосредно испоручује у другу државу или царинску територију, односно не мора да је стави у слободан промет, ако се та роба након спроведеног одговарајућег царинског поступка отпрема са територије Републике Србије.

Царинским законом предвиђено је да се на робу стављену у царинске поступке спољног транзита, царинског складиштења и активног оплемењивања не наплаћују увозне и друге дажбине нити се примењују мере трговинске политике. Како се роба која је предмет реекспорта и која прелази преко царинске територије Републике Србије управо и ставља у неки од наведених поступака, **на ову робу се не наплаћују царина и друге увозне дажбине**.

Битно је истаћи да у ситуацији када роба која се отпрема у иностранство не испуњава услове за стицање преференцијалног порекла или домаће лице не захтева издавање одговарајућег доказа о преференцијалном пореклу робе, инострани купац биће у обавези да приликом увоза наведене робе плати увозне царинске дажбине по стопи прописаној царинском тарифом државе или царинске територије увоза. Како би се избегла ова ситуација, **изузетно је важно познавати правила о пореклу робе и начине издавања доказа о преференцијалном пореклу робе**.

Закон о порезу на додату вредност прописује да је предмет опорезивања ПДВ-ом испорука добара и пружање услуга које порески обвезник изврши у Републици Србији уз накнаду у оквиру обављања делатности, а место промета добара је место у којем се добро налази у тренутку слања или превоза до примаоца. Осим тога, овај закон предвиђа да се ПДВ не плаћа на увоз добара која се у оквиру царинског поступка стављају у поступак активног оплемењивања са системом одлагања и поново извозе или се у оквиру царинског поступка стављају у транзитни поступак или поступак царинског складиштења.

За поступак реекспортне прераде, роба се декларише подношењем царинске декларације УВ 5.

Захтев је пожељно поднети пре него што се допреми роба која је предмет реекспортне дораде, јер царински орган има рок од 30 дана да донесе одлуку.

Царински орган у одобрењу одређује рок у којем се добијени производи морају извести и он не може бити дужи од 24 месеца, те се само у оправданим случајевима може продужити.

За поступак реекспортне прераде, роба се декларише подношењем царинске декларације УВ 5 која се попуњава на исти начин као и за поступак активног оплемењивања, осим што се у рубрику бр. 24 (Врста спољнотрговинског посла) уноси шифра 11 (Куповина/продаја).

Уколико током спровођења одобреног поступка дође до промена које утичу на садржину и даљу примену одобрења (на пример, промена купца), носилац одобрења о томе мора одмах писмено обавестити надлежни царински орган који, уколико то прописи дозвољавају, врши измену постојећег одобрења.

Поступак реекспортне дораде робе окончава се подношењем царинске декларације за поновни извоз робе ИЗ 3, уз коју се прилаже фактура коју издаје домаће лице на име страног лица. Након окончања поступка по царинској декларацији за поновни извоз, роба се кроз НЦТС декларише за поступак транзита и отпрема у иностранство.

Ради остварења пореског ослобођења, порески обвезник мора приложити:

- царинску декларацију УВ 5 за поступак активног оплемењивања;
- одговарајуће уговоре;
- доказ о обиму, врсти и вредности извршених радова на увозној роби ради добијања финалног производа који се отпрема у иностранство, у складу са нормативом који је утврдио царински орган, и
- царинску декларацију ИЗ 3, коју је оверио царински орган и на којој је уписао датум и место иступа робе из царинског подручја Републике Србије.

При реекспортној дорадни, роба може стећи преференцијално порекло на основу кумулације порекла или ако су испуњени услови наведени у Листи обраде и прераде, која је саставни део сваког споразума о слободној трговини.

У случају довољне обраде и прераде, сертификат ЕУР.1 и изјаве о пореклу се попуњавају и издају на уобичајен начин, уз евентуалну наплату царинског дуга сходно институту забране повраћаја или ослобођења од царине, члана 15. било ког паневропског споразума о слободној трговини који се примењује.

Ако се примењује кумулација порекла робе, само у сертификату ЕУР.1 којим се декларише српско преференцијално порекло сходно споразуму ЦЕФТА, у рубрици бр. 7 (Напомене) треба назначити да је преференцијално порекло стечено кумулацијом порекла. Уколико се дају изјава на фактури или изјава овлашћеног извозника, испод прописаног текста изјаве треба унети формулацију *Cumulation applied with*, након чега се наводи назив државе или територије (на пример, „ЕУ").

Уколико се роба извози на територију ЕУ, ЕФТА или у Републику Турску, кумулација порекла се наводи само на полеђини сертификата ЕУР.1 на месту предвиђеном за навођење правног основа за стицање преференцијалног порекла.

Ако се роба након реекспортне дораде извози у Руску Федерацију, уверење о преференцијалном пореклу робе СТ-2 или изјава на фактури могу се издати само уколико су испуњени услови прописани у предметном споразуму о слободној трговини.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

- Закон о отклањању последица поплава у Републици Србији, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 75/2014 од 21. 7. 2014. године

– ступио је на снагу 22. јула 2014, а престаје да важи 22. јула 2015. године

- Правилник о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 26/2015 од 14. 3. 2015. године

– ступио је на снагу 22. марта 2015, а примењује се од 1. августа 2015. године

- Правилник о квалитету и другим захтевима за вино, објављен у „Сл. листу СРЈ”, бр. 54/99 и 39/2002

– престаје да важи 1. августа 2015. године у делу који се односи на енолошке поступке и енолошка средства, осим одредаба које се односе на енолошке поступке и енолошка средства за ароматизована вина

- Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/2013 од 25. 6. 2013. године

– ступио је на снагу 3. јула 2013, а одредба члана 12. примењују се од школске 2015/2016. године

- Уредба о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници, објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 25/2015 од 13. 3. 2015. године

– ступила је на снагу 21. марта 2015, а примењује се од 1. септембра 2015. године

- Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници, објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 86/2010 и 28/2012

– престаје да важи 1. септембра 2015. године

Пасивни банкарски послови

Кад би пословна банка кроз кредитне пласмане у целини исцрпела средства којима располаже, ушла би у фазу неликвидности. Због тога је од изузетног значаја да банке обезбеде континуирани прилив средстава кроз послове у којима се банка јавља као дужник – пасивне банкарске послове

Пословне банке представљају најзначајније субјекте финансијског тржишта и изворе финансирања како становништва, тако и привреде. У систему кредитирања привреде банке су најважнији финансијски фактор, како при директном кредитирању различитих предузећа, тако и у случају индиректног финансирања на финансијском тржишту.

Услов за конкурентност банке на финансијском тржишту је адекватна, јасно дефинисана и ефикасна политика прикупљања средстава. При прикупљању слободних финансијских средстава, примарни циљ сваке пословне банке је њихово репозиционирање у функцију тражње. По правилу, банке ће остварити профит на средствима које су успеле да прикупе, а потом поново пласирају на финансијско тржиште. Кад би пословна банка кроз кредитне пласмане у целини исцрпела средства којима располаже, ушла би у фазу неликвидности. Због тога је **од изузетног значаја да банке обезбеде континуирани прилив средстава кроз послове у којима се банка јавља као дужник – пасивне банкарске послове**. Стога, политика прикупљања средстава пред пословне банке ставља задатак да воде рачуна о томе да прикупе што више средстава по обиму, уз посебно наглашавање квалитативних карактеристика прикупљених средстава. Пословне банке се посебно залажу да поред краткорочних средстава прикупе и што већи обим дугорочних средстава (за потребе финансирања инвестиција и других дугорочних пројеката), обезбеђујући истовремено и одговарајуће више камате у односу на краткорочне депозите.

Основни циљ обављања банкарске делатности јесте **профит**, који се дефинише као разлика између остварених прихода по основу укупног портфеља послова које савремена банка обавља и збира трошкова пословања у које се урачунавају трошкови прибављања реинвестираних средстава и висине сопственог капитала банке. Према томе, банке генеришу финансијска средства ради даљег пласмана и остваривања профита прибирањем камата на пласираним средствима. Потребно је посебно нагласити да се **средства прибављена од стране банке путем пасивних банкарских послова са билансног аспекта третирају као дуг банке и представљају њену пасиву**. Отуда, обим и карактер прикупљених финансијских средстава одређује обим и карактер банкарских пласмана. На основу својих извора средстава пословне банке формирају свој потенцијал понуде новчаних средстава и пројектују очекивану финансијску добит.

Мобилизација и коцентрација новчаних средстава су два основна банкарска посла по основу којих банка прикупља и концентрише новчана средства. У овом контексту, најзначајнији фактор прикупљања средстава је концентрација новчаних средстава комитената банке, као и слободних новчаних средстава која се налазе у имовини становништва. Прикупљена и концентрисана новчана средства у банци детерминишу степен финансијске активности банке на тржишту. Концентрисана средства у банци омогућују обављање кредитних послова, код којих банка

средњи степен ризика и профита, док кредитни пласмани имају низак степен ликвидности, те сходно томе и највиши степен ризика, али и највиши профит.

Свака пословна банка мора да обезбеди менаџмент који перманентно обезбеђује и, по потреби, редефинише структуру средстава. Оптимизација средстава подразумева две могућности за банке: да одаберу средства са посебним освртом на дискрепанцију између профитабилности и ризика или да изврше диверзификацију портфолија.

Успех активности банке у целовитости је уско повезан са упоређивањем и преклапањем расположивих средстава и обавеза. Стога **корелација између средстава и обавеза минимално мора да буде посматрана на два нивоа**: на нивоу времена које је потребно за мобилизацију, концентрацију и употребу средстава и на нивоу трошкова кредитног пласмана. Време које је потребно за мобилизацију и концентрацију средстава уско је повезано са ликвидношћу пословне банке и представља оперативно средство за спречавање или ублажавање ризика ликвидности. Тако, употреба одређених средстава банке у различите пласмане, у сваком случају, мора обухватити и време потребно за мобилизацију и концентрацију средстава, као и већ дефинисане рокове испуњења капиталних обавеза банке.

Оптимизација менаџмента банчиних средстава у великој мери зависи од надзора и управљања пласманима банке, који морају бити усмерени на адекватну сигурност банке и минимизацију ризика. Према томе, ризик смањене ликвидности банке мора бити третиран кроз пласирање адекватних средстава у кредитне и инвестиционе пројекте, као и одговарајуће оправдање кредитног ризика у профиту који пројекат доноси.

Могућности повећања средстава банке кроз пасивне банкарске послове

Имајући у виду чињеницу да је глобална економска криза у значајној мери утицала на могућност прибављања средстава од стране банака, питање повећања средстава банке кроз пасивне банкарске послове постаје нарочито актуелно. **Могућности банака за повећано ангажовање средстава су следеће**:

- одобравање конкурентнијих каматних стопа од постојећих, што је уједно и најчешћи корак банака ради ангажмана средстава, али овде треба рачунати и на нижи профит или потенцијално нижу тражњу кредита у случају повећања активних каматних стопа;
- повећање обима услуга које се пружају депонентима, примера ради, допунске услуге осигурања, атрактивно радно време, лоцирање филијала у тржним центрима или прометним зонама, нижи трошкови одржавања рачуна и услуга банке;
- модернизација депозитних производа – примера ради, интегрисање софтвера који би омогућио симултано вршење компликованих банкарских трансакција у реалном времену путем интернета, уз истовремено омогућавање високог степена безбедности трансакције, при чему депозитни производи треба да буду што једноставније конципирани;
- давање подстицаја клијентима да депонују и мање суме новца кроз добро организоване услуге и атрактиван третман;
- настојање да се обезбеди преференцијална каматна стопа клијентима који код банке држе значајна средства, као и обрачун камате на дневној бази, како би се они мотивисали да додатно улажу, односно да своја средства што дуже задрже у банци;
- даља модернизација банкарског система кроз измене одговарајуће легислативе на државном и на нивоу интерних аката пословних банака, тако да се, примера ради, повећа осигурана сума депозита, што би омогућило већу атрактивност депозитних послова, односно да се смањи интервенционизам централне банке приликом одређивања каматних стопа на пасивне послове, уз обавезу кретања пословне банке у одрживим и реалним оквирима приликом њиховог дефинисања.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора на њих имају искључиво претплатници на наш часопис

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

П: *Наше друштво је једночлано. Највећи део оснивачког капитала чине ствари – роба која је унета променом правне форме (предузетник у доо). Друштво је још увек ликвидно, али је питање дана када ће рачуни бити блокирани. Шта се догађа с робом (основним капиталом)? Може ли се она отуђити? Мора ли се радити смањење (неновчаног) капитала, односно да ли друштво, због евентуалних поверилаца, мора имати робу у тој вредности на лагеру? Које су последице и евентуалне санкције за члана друштва уколико не предузме ове мере? Који је „најбезболнији" излаз из ове ситуације, односно који је начин да друштво (једини његов члан) на законит начин „одради" све што треба?*

О: У конкретној ситуацији коју сте нам предочили друштво ће слободно моћи да отуђује свој капитал. Друштво би требало да пази да капитал отуђује по тржишној цени, како се у евентуалној каснијој фази покретања стечајног поступка над друштвом не би догодило да се те радње друштва прогласе ништавим услед успешног побијања тих правних радњи од стране стечајних поверилаца. Осим тога, повериоци ће увек моћи да побијају правне радње друштва и ван стечаја, па и радње отуђења капитала, уколико друштво нема довољно средстава за намирење потраживања поверилаца, али и поред тога отуђује своју имовину.

Претходно речено односи се и на ситуацију кад друштво смањи капитал испод износа основног капитала. Додатно, након доношења одлуке друштва о смањењу основног капитала, друштво је дужно да повериоцима који су познати друштву, а чија појединачна потраживања износе најмање 2.000.000 динара у противвредности било које валуте по средњем курсу Народне банке Србије на дан регистрације одлуке о смањењу основног капитала, у складу са чланом 314. ст. 3. Закона о привредним друштвима, упути и писано обавештење о тој одлуци, а најкасније 30 дана по спроведеној регистрацији те одлуке. Повериоци чија су потраживања, независно од датума доспећа, настала пре истека рока од 30 дана од дана објаве одлуке о смањењу основног капитала друштва могу писаним путем тражити од друштва обезбеђење тих потраживања до истека периода објаве те одлуке.

Повериоци који су тражили обезбеђење потраживања и који од друштва не добију обезбеђење тих потраживања у року од три месеца по истеку рока, нити им друштво измири та потраживања, могу тужбом против друштва пред надлежним судом тражити установљавање обезбеђења својих потраживања, под условом да докажу да је измирење њихових потраживања угрожено предметним смањењем основног капитала. Ово обезбеђење не могу тражити повериоци чија потраживања спадају у први или други исплатни ред, у смислу закона којим се уређује стечај, као и повериоци чије је потраживање обезбеђено.

Као што смо истакли на почетку, друштво у начелу може слободно да отуђује свој капитал (укључујући и робу на лагеру), уз поштовање претходно наведених законских одредаба.

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 2 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (**60.487 × 2 = 120.974**)	Не опорезује се до износа двоструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**60.487 × 2 = 120.974** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до **18.060** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до **3.612** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до **2.168** дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", бр. 86/07 и 84/2014)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба по Програму за решавање вишка запослених у поступку приватизације за 2015. годину („Сл. гласник РС“ бр. 9/2015)	Запосленом који је утврђен као вишак у 2015. години престаје радни однос када се добровољно определи за једну од опција, која је за њега најповољнија, и то за: 1) отпремнину у висини динарске противвредности 200 евра по години стажа осигурања, по средњем курсу, на дан достављања спискова вишка запослених од стране послодавца, с тим да укупна висина отпремнине не може бити већа од 8.000 евра у динарској противвредности; 2) отпремнину обрачунату на начин утврђен Законом о раду, с тим да укупна висина отпремнина не може бити већа од 8.000 евра у динарској противвредности, а висина средстава по години стажа осигурања код последњег послодавца не може бити већа од 500 евра у динарској противвредности, по средњем курсу, на дан достављања спискова вишка запослених од стране послодавца; 3) отпремнину у износу од шест (6) просечних зарада по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике – за запослене који имају више од 15 година стажа осигурања (тренутно: **6 × 60.487 = 362.922** динара).	Не опорезује се до износа из претходне колоне – члан 9. ст. 1. тач. 20) Закона о порезу на доходак грађана, а на износ преко тога, према члану 85. Закона о порезу на доходак грађана – плаћа се порез по стопи од 20% по умањењу за 20% нормираних трошкова. За лица старија од 50 година живота – неопорезиво у потпуности без обзира на износ
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Корисни правни акти

Решење о отказу уговора о раду пре истека пробног рада

Привредно друштво _____

Број: _____

Датум: _____

На основу одредбе члана 192. ст. 1. тач. 1), а у вези са одредбама члана 36. ст. 3. Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013 и 75/2014), и члана _____ Колективног уговора (*или Правилника о раду*), директор _____ (*пословно име и седиште послодавца*), доноси

Р Е Ш Е Њ Е
О ОТКАЗУ УГОВОРА О РАДУ

1. _____ (*име и презиме, занимање*) из _____, запосленом на пословима _____, у Сектору _____, отказује се уговор о раду на неодређено време са пробним радом у трајању од ___ дана/месеци, бр. ___ од _____ године, пре истека уговореног пробног рада.

2. Запосленом радни однос престаје закључно са _____ године.

3. Зарада, накнада зараде и друга примања која је запослени остварио, а која му нису исплаћена закључно са даном престанка радног односа, исплатиће се запосленом најкасније у року од 30 дана од дана престанка радног односа.

Образложење

Уговором о раду бр. ___ од _____ године, _____ (*име и презиме запосленог*) из _____, засновао је радни однос на неодређено време у привредном друштву _____ , на пословима _____, у Сектору _____, са пробним радом у трајању од ___ дана/месеци, који истиче дана _____ године.

наставак на следећој страни ›

Додатни коментари

Додатни коментариИмате ли додатне коментаре везано за вашу представку?

46. Коментари

Изјава и потпис

Изјава и потписОвим изјављујем да су, према мојим сазнањима и уверењу, подаци које сам навео/навела у овој представци тачни.

47. Датум

Д	Д	М	М	Г	Г	Г	Г

нпр. 27/09/2012

Подносилац/подносиоци представке или његов/његови пуномоћник/пуномоћници морају да се потпишу у доленазначеној кућици.

48. Потпис/потписи ◯ Подносиоца/подносилаца представке ◯ Пуномоћника – означите одговарајуће поље

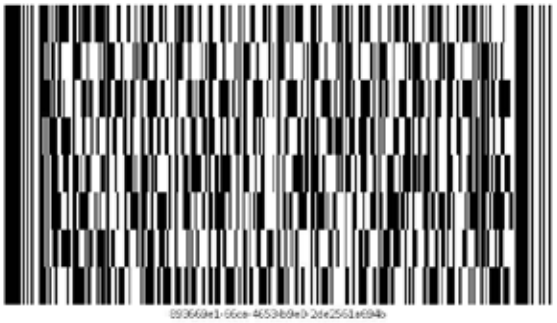
Особа са којом ће се комуницирати

Ако постоји више од једног подносиоца представке или више пуномоћника, молимо вас да нам доставите име и адресу само једне особе са којом ће Суд комуницирати.

49. Име и адреса ◯ Подносиоца представке ◯ Пуномоћника – означите одговарајуће поље

Попуњену представку требапотписати и послати поштом на:

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 STRASBOURG CEDEX
FRANCE

od papira i kartona do digitalne arhivhive...

...kada informatika postane umetnost

ING-PRO

OSIGURAJTE BUDUĆNOST SVOJOJ KOMPANIJI

Prednosti

Uvođenjem eDok – Dokument menadžment sistema postajete korisnik IT servisa bez ulaganja u hardver, softver, održavanje i infrastrukturu, a pristup dokumentima je neograničen bez obzira na vreme i mesto.

Upotreba

Korisnik ne plaća licencu za posedovanje softvera već samo njegovo korišćenje. Radno okruženje može biti lokalni ili Wan server sa asimetričnim kriptovanim protokolom (https://) za siguran prenos podataka i arhiviranje dokumentacije.

... primenite eDok SaaS TECHNOLOGY

Laptop računari • Desktop računari • Multifunkcijski štampači • Mobilni telefoni • Tablet i PDA uređaji

info@edok.rs
www.edok.rs

11000 Beograd, Vele Nigrinove 16a +381 11 2836 809 +381 64 0714763 +381 63 23 55 58

eDok 2.0 • Programski sistem za upravljanje dokumentima

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ